

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/5/2022
Identifikačné číslo spisu:	7116226313
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7116226313.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Beaty Miničovej a členiek JUDr. Ivany Izakovičovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej v spore žalobcu: RADIANA, s.r.o., so sídlom Štefánikovo námestie 5, 052 01 Spišská Nová Ves, IČO: 36 476 749, proti žalovanému: Východoslovenská distribučná, a.s., so sídlom Mlynská 31, 042 91 Košice, IČO: 36 599 361, zastúpenému advokátskou kanceláriou KVASŇOVSKÝ & PARTNERS | ADVOKÁTI s.r.o., so sídlom Dunajská 32, 811 08 Bratislava, IČO: 51 003 848, v mene ktorej koná Q.. V. K., ako advokát a konateľ, o zaplatenie 44.187,96 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice I, pod sp. zn. 26Cb/99/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. januára 2020, č. k. 3Cob/54/2019-870, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. januára 2020, č. k. 3Cob/54/2019-870, a rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 26. októbra 2018, č. k. 26Cb/99/2016-582, z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 26. októbra 2018, č. k. 26Cb/99/2016-582, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 44.187,96 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 44.187,96 Eur od 18. októbra 2016 do zaplatenia, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej časti konanie zastavil a žalobcovi priznal náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100% s tým, že o ich výške bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

2. Keďže žalobca vzal návrh na začatie konania čiastočne späť ešte pred predbežným prejednaním žaloby a prvým pojednávaním, súd prvej inštancie preto konanie v tejto prevyšujúcej časti zastavil.

3. V konaní pred súdom prvej inštancie žalobca tvrdil, že je výrobcom elektriny pripojeným do distribučnej sústavy žalovaného a prevádzkovateľom zariadenia Volvo Penta TWD 1643 GE, s generátorom MJB355 MA4, Volvo Penta TWD 1643 GE, s generátorom MJB355 MA4 s výrobou elektriny vysoko účinnou kombinovanou výrobou elektriny a tepla v spaľovacích motoroch s palivom z katalyticky spracovaného odpadu v zariadení výrobcu elektriny s celkovým inštalovaným výkonom 0,99 MW, nachádzajúcim sa na adrese Radlinského 17, 052 01 Spišská Nová Ves. Ako výrobca elektriny bol

žalobca pripojený do distribučnej sústavy prevádzkovateľa distribučnej sústavy (ďalej aj ako „PDS“ alebo „PRDS“), tzn. žalovaného. V rámci svojej argumentácie žalobca poukázal na to, že Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej aj ako „Úrad“) dňa 11. júla 2013 vydal Výhlášku č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike s účinnosťou od 01.01.2014 (ďalej len „Výhláška“). Výhláškou bola pre výrobcov elektriny zavedená nová platba za prístup do distribučnej sústavy s názvom „platba za prístup do distribučnej sústavy“ (tzv. G-komponent). V zmysle Výhlášky mal každý výrobca elektriny pripojený do distribučnej sústavy žalovaného (t.j. prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy) povinnosť uhrádzať platbu za prístup, a to aj vtedy, keď žiaden prístup do distribučnej sústavy nevyužíval, resp. aj vtedy, ak neuzatvoril žiadnu zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Žalobca poukázal na ust. § 26 ods. 23 Výhlášky. Výška platby za prístup do distribučnej sústavy sa určuje prostredníctvom cenového rozhodnutia Úradu, a to z hodnoty 12-mesačnej rezervovanej kapacity. Takéto cenové rozhodnutie vydáva Úrad pre každý kalendárny rok. Pre roky 2014 až 2016 vydal Úrad cenové rozhodnutia: a) cenové rozhodnutie č. 0015/2014/E zo dňa 21. novembra 2013, ktorým stanovil 12-mesačnú rezervovanú kapacitu na celý rok 2014; b) cenové rozhodnutie č. 0008/2015/E zo dňa 27. novembra 2014, ktorým stanovil 12-mesačnú rezervovanú kapacitu na celý rok 2015; c) cenové rozhodnutie č. 0010/2016/E zo dňa 27. novembra 2015, ktorým stanovil 12-mesačnú rezervovanú kapacitu na rok 2016. Cenové rozhodnutia na roky 2014 až 2016 stanovujú 12-mesačnú rezervovanú kapacitu v rovnakej výške 5.872,6 Eur/MW/mesiac.

4. Na základe uvedeného žalovaný vystavil žalobcovi za rok 2014 a 2015 na mesačnej báze faktúry ako platbu za prístup, ktoré boli zo strany žalobcu riadne uhradené alebo započítané. Žalobca trval na tom, že konanie žalovaného, ktorý požaduje úhradu platby za prístup do distribučnej sústavy od žalobcu za nedôvodné a protiprávne. Na vyplatenie predmetnej platby podľa žalobcu neexistuje na strane žalovaného žiaden zmluvný ani zákonný dôvod. Žalobca zdôraznil, že so žalovaným nikdy neuzatvoril žiadnu zmluvu o prístupe a celý čas mu bola platba za prístup fakturovaná len na základe ustanovenia Výhlášky, a to bez akéhokoľvek zmluvného základu. Podľa žalobcu došlo úhradou predmetných faktúr (platba za prístup) k vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného, keďže došlo k plneniu, hoci na to nebol žiadny právny dôvod. Na základe uvedeného sa žalobca podanou žalobou domáhal vydania bezdôvodného obohatenia.

5. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie skonštatoval, že medzi stranami konania nebolo sporné, že boli uzavreté: Zmluva o pripojení žiadateľa o pripojenie do distribučnej sústavy č. MZ_ZoP/2010/64 zo dňa 19. októbra 2010 (pozn. dovolacieho súdu - v spise sa v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, ani odvolacieho súdu nenachádzala žiadna Zmluva o pripojení, v rámci príloh k podanému dovolaniu žalovaný priložil aj podpísanú Zmluvu o pripojení žiadateľa o pripojenie do distribučnej sústavy č. MZ_ZoP/2011/17 zo dňa 7. marca 2011 - č.l. 1150 a nasl. spisu), Zmluva o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. zmluvy ZPV/2014/171 zo dňa 15. januára 2014 (ďalej aj ako „Zmluva o prístupe“), Zmluva o dodávke elektriny a doplatku za elektrinu vyrobenú z obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnou kombinovanou výrobou a prevzatí zodpovednosti za odchýlku č. zmluvy PDS: KVET_15_2011 zo dňa 31. marca 2011 (ďalej len „Zmluva o dodávke elektriny“), že boli vydané: Rozhodnutie Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 0003/2014/E-OZ zo dňa 1. októbra 2013, Rozhodnutie Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 0015/2014/E zo dňa 21. novembra 2013, Rozhodnutie Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 0008/2015/E zo dňa 27. novembra 2014, Rozhodnutie Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 0010/2016/E zo dňa 27. novembra 2015, Rozhodnutie Úradu pre reguláciu sieťových odvetví zo dňa 4. júna 2007, že žalobca uhradil žalovanému žalovanú sumu 44.187,96 Eur. Naopak sporné bolo, či je Zmluva o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/171 zo dňa 15. januára 2014 platná, a či žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie sumy 44.187,96 Eur s príslušenstvom voči žalovanému. Zo zoznamu prijatých faktúr predloženého žalobcom podľa súdu prvej inštancie vyplývalo, že žalovaným boli vystavené faktúry za prístup do distribučnej sústavy, pričom ich výška a úhrada zo strany žalobcu neboli medzi stranami sporné.

6. Vychádzajúc zo Zmluvy o dodávke elektriny súd prvej inštancie bol toho názoru, že táto nepredstavuje zmluvu o prístupe, a to s poukazom na jej predmet špecifikovaný v článku I tejto Zmluvy o dodávke elektriny. Predmetom Zmluvy o dodávke elektriny bol: a) záväzok výrobcu dodať elektrinu odberateľovi v zmysle § 3 ods. 1 písm. b) zákona o podpore a odovzdať údaje o vyrobenej elektrine podľa ustanovení Prevádzkového poriadku PDS, b) záväzok odberateľa odobrať vo vlastnom mene a na

vlastný účet od výrobcu elektrinu podliehajúcu § 3 ods. 1 písm. b) zákona o podpore za cenu za dodávku elektriny podľa tejto zmluvy, c) záväzok odberateľa výrobcovi zaplatiť za odobranú elektrinu určenú cenu, d) záväzok odberateľa prevziať zodpovednosť za odchýlku výrobcu v zmysle § 3 ods. 1 písm. d) zákona o podpore, e) záväzok výrobcu vyrobiť elektrinu spôsobom, na ktorý sa vzťahuje podpora vo forme doplatku v zmysle § 3 ods. 1 písm. c) zákona o podpore a zároveň odovzdať údaje o takto vyrobenej elektrine PDS v súlade s Prevádzkovým poriadkom PDS, f) záväzok PDS v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a spôsobom v tejto zmluve uvedeným zaplatiť výrobcovi doplatok podľa cenového rozhodnutia Úradu pre reguláciu sieťových odvetví vydaného výrobcovi. Podľa článku I bodu 2. Zmluvy o dodávke elektriny dodávka elektriny je splnená prechodom elektriny určeným meradlom v odovzdávacom mieste výrobcu. Dodané množstvo elektriny sa vyhodnocuje podľa údajov určeného meradla vo vlastníctve PDS, ktorým je meraná elektrina dodaná výrobcom do distribučnej sústavy, a ktoré poskytuje PDS odberateľovi a výrobcovi podľa osobitných predpisov a Prevádzkového poriadku PDS. Súd prvej inštancie uviedol v odôvodnení rozsudku, že mu bola predložená iba zmluva, ktorá nebola stranami podpísaná (pozn. dovolacieho súdu na č.l. 135-138 spisu sa nachádza podpísaná Zmluva o dodávke elektriny).

7. Zo zmluvy o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávanie miesta číslo zmluvy: ZPV/2014/171 zo dňa 15. januára 2014 (ďalej len „Zmluva o prístupe“) súd prvej inštancie zistil, že ju uzavreli žalobca ako užívateľ a žalovaný ako prevádzkovateľ regionálnej distribučnej sústavy. Podľa Čl. I pod názvom Predmet zmluvy (Zmluvy o prístupe) sa PRDS zaviazal umožniť užívateľovi prístup do regionálnej distribučnej sústavy v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity odovzdávacieho miesta podľa Čl. 3 tejto zmluvy a za podmienok dohodnutých v tejto zmluve po splnení technických a obchodných podmienok Prevádzkovateľa RDS. Užívateľ sa zaviazal zaplatiť Prevádzkovateľovi RDS platbu za prístup do regionálnej distribučnej sústavy podľa tejto zmluvy. Podľa Čl. II bodu 1. PRDS vystavuje užívateľovi faktúru za prístup do sústavy vo výške podľa príslušných platných a účinných rozhodnutí Úradu pre reguláciu sieťových odvetví a všeobecne záväzných právnych predpisov mesačne.

8. Z jednostranného zápočtu vzájomných pohľadávok zo dňa 30. marca 2016 a dňa 17. mája 2016 súd prvej inštancie zistil, že žalovaný jednostranne započítal voči žalobcovi sumu vo výške 11.394,82 Eur a sumu vo výške 7.677,26 Eur. Z odstúpenia od Zmluvy o prístupe zo dňa 26. júna 2018 mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalovaný odstúpil od Zmluvy o prístupe.

9. V ďalšom súd prvej inštancie poukázal na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. júna 2016, č. k. PL. ÚS 17/2014-132, vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 21. júla 2016 (ďalej len „Nález PL. ÚS 17/2014“ alebo „Nález Ústavného súdu SR PL. ÚS 17/2014“), právoplatný dňa 28. septembra 2016, ktorým Ústavný súd SR rozhodol, že: Ustanovenie § 26 ods. 23 v časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ vyhlášky Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov (ďalej len „Vyhláška“) nie je v súlade s čl. 13 ods. 1 písm. a) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky a v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských a práv a základných slobôd. V tejto časti ustanovenie § 26 ods. 23 vyhlášky dňom vyhlásenia tohto Nálezu PL. ÚS 17/2014 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky stráca účinnosť.

10. S prihliadnutím na vyššie uvedené súd prvej inštancie dospel k záveru, že nárok žalobcu bol dôvodný. Po vzatí do úvahy platné ustanovenia zákona o energetike a ich výklad uvedený v Náleze PL. ÚS 17/2014, súd prvej inštancie skonštatoval, že zmluvou o prístupe podľa predmetného zákona je len zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že Zmluva o prístupe nie je takouto zmluvou.

11. Zmluva o prístupe mohla byť podľa súdu prvej inštancie zmluvou uzavretou podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka (ďalej len „OBZ“). V tejto Zmluve o prístupe však nebola jasne, zrozumiteľne a určite dohodnutá cena - „platba za prístup do regionálnej distribučnej sústavy“. Podľa Čl. II Zmluvy o prístupe žalovaný mal vystaviť faktúru za prístup vo výške podľa platných a účinných rozhodnutí Úradu pre reguláciu sieťových odvetví a všeobecne záväzných právnych predpisov. Cena za takýto prístup však nebola a nie je určená žiadnym platným a účinným rozhodnutím Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, ani žiadnym všeobecne záväzným právnym predpisom. Vyhláška stanovuje len cenu za prístup

v zmysle zákona o energetike, nakoľko aj z ust. § 2 a 3 tejto Vyhlášky vyplýva, že sa jedná o určenie spôsobu výpočtu ceny a tarify za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie uzavrel, že žalovaný nemohol v zmysle predmetnej Zmluvy o prístupe účtovať (fakturovať) cenu za prístup do distribučnej sústavy na základe vyhlášky.

12. Aplikáciou stanoviska Ústavného súdu SR prezentovaného v Náleze PL. ÚS 17/2014 týkajúceho sa zmluvy o prístupe v zmysle zákona o energetike súd prvej inštancie posúdil Zmluvu o prístupe ako odporujúcu zákonu č. 251/2012 Z. z., resp. ho obchádzajúcu, v dôsledku čoho ju považoval za neplatnú. Súčasne súd prvej inštancie uviedol, že žalobca pre splnenie svojich povinností výrobcu elektriny nepotreboval prístup do distribučnej sústavy žalovaného a nemal dôvod využívať túto sústavu. Podľa Zmluvy o dodávke elektriny žalobca dodával elektrinu priamo žalovanému s tým, že dodávka bola splnená prechodom elektriny určeným meradlom v odovzdávacom mieste výrobcu (žalobcu).

13. Súd prvej inštancie nemal v konaní za preukázané žalovaným, že by medzi sporovými stranami bola uzatvorená zmluva o prístupe v zmysle ustanovení zákona č. 251/2012 Z. z. a v súlade s Nálezom Ústavného súdu SR PL. ÚS 17/2014. K záveru o dôvodnosti žaloby súd prvej inštancie dospel aj na základe odôvodnenia Nálezu Ústavného súdu SR PL. ÚS 17/2014, konkrétne odseku 22.1. podľa ktorého: „pre výrobcov elektriny, ktorí nemajú uzatvorenú s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy (čo podľa výsledkov vykonaného dokazovania je aj prípad žalobcu), znamená časť ustanovenia § 26 ods. 23 vyhlášky o cenovej regulácii, ktorú ústavný súd bodom 1 výroku vyhlásil za nesúladnú s tam uvedenými ústavnými normami, upravenie povinností platiť poplatok za prístup do distribučnej sústavy, ktorá, ako už ústavný súd deklaroval, nemá oporu v zákone o energetike alebo inom zákone“. V dôsledku Nálezu Ústavného súdu SR PL. ÚS 17/2014, pri zohľadnení jeho účinkov ex tunc, právny dôvod platby za prístup do distribučnej sústavy zaplatenej žalobcom v postavení výrobcu elektriny za fakturačné obdobia kalendárnych mesiacov rokov 2014 a 2015 spolu v sume 44.187,96 Eur odpadol. Súd prvej inštancie tak vyhovel žalobe žalobcu v časti o zaplatenie sumy 44.187,96 Eur titulom nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré na strane žalovaného vzniklo prijatím plnenia z právneho dôvodu, ktorý odpadol.

14. Pri posudzovaní hmotno-právnych účinkov Nálezu Ústavného súdu SR PL. ÚS 17/2014 súd prvej inštancie vychádzal zo záverov uznesenia Ústavného súdu SR zo dňa 11. októbra 2006, č. k. PLz. ÚS 1/06-4, a relevantnej právnej úpravy Ústavy Slovenskej republiky a zákona č. 38/1993 Z. z., dňom márneho uplynutia lehoty podľa čl. 125 ods. 3 tretej vety Ústavy Slovenskej republiky stratilo ustanovenie § 26 ods. 23 Vyhlášky v Nálezom PL. ÚS 17/2014 dotknutej časti platnosť ex tunc, t.j. bolo anulované od počiatku. Inými slovami, na toto ustanovenie Vyhlášky sa hľadí, akoby nikdy nebolo platné, a teda nikdy nebolo súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. O takýto výklad účinkov nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky vydaného v konaní o súlade právnych predpisov potom možno opierať nárok žalobcu na vrátenie platieb za prístup do distribučnej sústavy zaplatených za roky 2014 a 2015, účtovaných žalovaným na základe ust. § 26 ods. 23 vyhlášky, ktoré bolo v relevantnej časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny“ vyhlásené Nálezom Ústavného súdu SR PL. ÚS 17/2014 za rozporné s označenými ustanoveniami Ústavy Slovenskej republiky. Jediným právnym základom pre uhrádzanie platieb za prístup do distribučnej sústavy je podľa zákona o energetike a Nálezu PL. ÚS 17/2014, platne uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny.

15. V súvislosti s návrhmi na vykonanie dokazovania súd prvej inštancie nepovažoval za potrebné vykonať výsluch žalovaným navrhnutých svedkov (J. K. K., W. a J. F. D.), nakoľko títo by sa vedeli vyjadriť len k technickej otázke pripojenia a prístupu, pričom pre konanie je rozhodujúce posúdenie právnej otázky, či bola oprávnená platba za prístup, alebo nie. K žalovaným uvádzanej novele zákona o energetike považoval súd prvej inštancie za potrebné poznamenať, že táto v čase vyhlásenia rozsudku ešte nebola publikovaná v Zbierke zákonov SR, preto sa ňou súd nemohol riadiť pri rozhodovaní v predmetnej veci.

16. Nakoľko žalobca mal v konaní neúspech len v pomerne nepatrnej časti (v časti úrokov z omeškania, v ktorej zbral žalobca žalobu späť, pričom tieto vzhľadom na to, že neboli vyčíslené pevnou sumou, neboli by zohľadnené pri vyčíslení trov konania), súd prvej inštancie mu priznal voči žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100%.

17. Krajský súd v Košiciach, ako súd odvolací, na odvolanie žalovaného, napadnutým rozsudkom zo

dňa 30. januára 2020, č. k. 3Cob/54/2019-870, rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti (výrok I. a III.) potvrdil s tým, že žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

18. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie uvedeným v odôvodnení napadnutého rozsudku spĺňajúcim všetky požiadavky podľa ust. § 220 ods. 2 C.s.p., v ktorom sa súd prvej inštancie správne a presvedčivo argumentačne vysporiadal so skutkovým stavom i právnym posúdením veci (§ 387 ods. 2 C.s.p.). Odvolanie žalovaného odvolací súd nepovažoval za dôvodné.

19. Odvolacie námietky odvolací súd vyhodnotil ako polemiku žalovaného so zisteným skutkovým stavom a naň nadväzujúcim právnym názorom súdu prvej inštancie. Odvolací súd upozornil na skutočnosť, že nestotožnenie sa žalovaného so skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a s právnymi závermi na strane druhej, nezakladá sama o sebe dôvodnosť odvolania. S námietkou žalovaného týkajúcou sa nevykonania navrhovaných dôkazov súdom prvej inštancie, čím tento neúplne zistil skutkový stav, sa odvolací súd nestotožnil. Odvolací súd v tejto súvislosti zhodne so súdom prvej inštancie mal za to, že v priebehu konania bolo bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že žalobcom uplatnený nárok je po právnej stránke dôvodný, ktorá skutočnosť vyplynula zo skutkových tvrdení uvedených v žalobe, ako aj ostatných podaní žalobcu, či jeho prednesov na pojednávaní. Na doplnenie odvolací súd uviedol, že súd v civilnom procese nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 C.s.p.), a nie strán sporu.

20. Odvolací súd považoval v konaní za nesporné, že medzi stranami nebola uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej siete žalovaného. Ústavný súd SR v Náleze PL. ÚS 17/2014 rozhodol, že právna úprava platby za prístup do distribučnej sústavy je neústavná. Podľa Ústavného súdu SR povinnosť výrobcov elektriny uhrádzať platbu za prístup do distribučnej sústavy môže vzniknúť len na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a Úrad pre reguláciu sieťových odvetví nebol splnomocnený na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým by ustanovil výrobcom elektriny povinnosť platiť platbu za prístup do distribučnej sústavy aj v prípade, že títo nemajú uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Toto rozhodnutie bolo dňa 21. júla 2016 publikované v Zbierke zákonov, čím sa stalo všeobecne záväzným.

21. Žalovaným vytýkané nesprávne právne posúdenie odvolací súd nevzhliadol ako dôvodné, pretože súd prvej inštancie správne vyložil ust. § 451 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd zdôraznil, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkové zistenia súvisiace s uplatneným nárokom žalobcu. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 44.187,96 Eur, úrok z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 44.187,96 Eur od 18. októbra 2016 do zaplatenia a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku III. o náhrade trov konania podľa § 387 ods. 1 a 2 C.s.p. potvrdil.

22. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) prostredníctvom svojho právneho zástupcu dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil tým, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (ust. § 420 písm. f/ C.s.p.) a jedná sa o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo, alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.) a je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p.). Žalovaný navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu postupom podľa § 449 ods. 1 a § 450 C.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne, aby v zmysle § 449 ods. 3 C.s.p. dovolací súd žalobu zamietol.

23. Dovolateľ v rámci podaného dovolania v časti týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia formuloval nasledovné právne otázky č. 1-6:

I. Nesprávna interpretácia pojmu „prístup do distribučnej sústavy“ vo vzťahu k subjektu v postavení výrobcu elektriny (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), kedy už bol ustálený právny názor o vzájomnej oddeliteľnosti inštitútu prístupu a inštitútu distribúcie a vzájomnej previazanosti prístupu s právom

dodávať elektrinu (ďalej aj ako „prvá právna otázka“ alebo „otázka č. 1“);

II. Nesprávne právne posúdenie (ne)platnosti zmluvy o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/171 zo dňa 15. januára 2014 (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), kedy už bola ustálená priorita výkladu v prospech platnosti právneho úkonu a odsúdenie prílišného formalizmu pri kladení nárokov na obsah zmluvy medzi súkromnoprávnymi subjektmi (ďalej aj ako „druhá právna otázka“ alebo „otázka č. 2“);

III. Nesprávne právne posúdenie (ne)odplatnosti žalovaným žalobcovi poskytovanej služby prístupu do distribučnej sústavy žalovaného a s tým súvisiacej vzájomnej synalagmatickej previazanosti plnení oboch strán sporu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), kedy už bol ustálený právny názor o odplatnosti prístupu do distribučnej sústavy žalovaného (ďalej aj ako „tretia právna otázka“ alebo „otázka č. 3“);

IV. Nesprávna aplikácia ustanovení § 451 ods. 2 OZ na predmet sporu a opomenutie aplikácie § 457 OZ (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), kedy z ustáleného právneho názoru vyplýva, že v prípade, ak ide o bezdôvodné obohatenie pre neplatnosť zmluvy, na základe ktorej plnili obidve strany, sú obe tieto strany povinné poskytnúť si plnenia, t.j. vyžaduje sa obojstranná reštitúcia v zmysle § 457 OZ (ďalej aj ako „štvrtá právna otázka“ alebo „otázka č. 4“);

V. Zväčšenie majetku na strane žalovaného ako základná podstatná obsahová náležitosť inštitútu bezdôvodného obohatenia a subsidiarita inštitútu bezdôvodného obohatenia vo vzťahu k inému právnomu titulu vzniku žalovanej pohľadávky (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), kedy z ustálenej judikatúry vyplýva, že základným predpokladom vzniku bezdôvodného obohatenia je vznik objektívne merateľného majetkového prospechu u obohateného, pričom k zväčšeniu jeho majetku došlo v rozpore s právom uznanými dôvodmi a zároveň bolo jednoznačne ustálené, že inštitút bezdôvodného obohatenia je možné použiť výlučne, ako ultima ratio, ak požadovaný nárok nie je možné uplatniť zo žiadneho iného titulu (ďalej aj ako „piata právna otázka“ alebo „otázka č. 5“);

VI. Posúdenie hmotnoprávných účinkov (ex tunc/ ex nunc) derogačného Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, PL. ÚS 17/2014 (§ 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p.) (ďalej aj ako „šiesta právna otázka“ alebo „otázka č. 6“).

24. K porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces malo dôjsť arbitrárnosťou právnych názorov súdov nižšej inštancie, vnútornou rozpornosťou napadnutých rozsudkov a ich nedostatočným odôvodnením, ktorý postup konajúcich súdov mal podľa žalovaného zakladať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa ust. § 420 písm. f/ C.s.p. Dovolaateľ trvá na tom, že sa sudy nižšej inštancie žiadnym zo žalovaným uvedených argumentov riadne nezaoberali a nevysporiadali. Za kľúčové argumenty pre rozhodnutie vo veci samej uplatnené v konaní pred súdmi nižšej inštancie dovolaateľ považoval tie, ktoré sa týkali výkladu pojmu „prístup do sústavy“, výkladu ust. § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike, právneho posúdenia formálnych a obsahových náležitostí dohody strán sporu o prístupe do distribučnej sústavy žalovaného, interpretácie a aplikácie § 26 ods. 5 zákona o energetike, § 27 ods. 1 písm. b) zákona o energetike, platnosti písomnej Zmluvy o prístupe uzavretej medzi stranami sporu a s tým súvisiace argumenty týkajúce sa právneho titulu užívania distribučnej sústavy žalobcom, a teda aj pohľadávok žalovaného a výkladu pojmu „prístup do sústavy“ v spojení s vôľou a úmyslom zákonodarcu.

25. Vo vzťahu k prvej právnej otázke dovolaateľ najprv poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie o veci C-239/07, Sabatauskas a iní, z ktorého vyplýva, že: „Pojem „prístup“ sa spája s dodávkou elektrickej energie a zahŕňa predovšetkým kvalitu, pravidelnosť a náklady služby. Často sa používa v súvislosti so zabezpečením nediskriminačných taríf“ (bod 40). Rovnako v rozsudku Súdneho dvora Európskej únie o veci C-492/14 sa uvádza, že: „Pojem „prístup“ sa spája s dodávkou elektrickej energie a zahŕňa náklady na službu“ (bod 73). Ústavný súd SR v Náleze PL. ÚS 17/2014, v bode 21.1. vykladá samotný prístup do regionálnej distribučnej sústavy ako „právo „vpúšťať“ do distribučnej sústavy ním vyrobenú elektrinu“. Z uznesení Najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/18/2019, sp. zn. 2Obdo/9/2019, sp. zn. 2Obdo/15/2019, sp. zn. 1Obdo/13/2019, sp. zn. 1Obdo/18/2019, sp. zn. 1Obdo/25/2019 a sp. zn. 4Obdo/95/2018 vyplýva, že bez zmluvy o prístupe by výrobca nemohol pôsobiť na trhu s elektrinou, t.j. nemohol by vyrábať elektrinu a dosahovať zisk z predmetu svojej činnosti. Inštitút distribúcie ako nevyhnutný predpoklad samotného prístupu, a rovnako, ani ako predpoklad platnosti zmluvy o prístupe v texte žiadneho z uvedených uznesení Najvyšší súd SR nespomína. Ustálený právny názor Najvyššieho súdu SR spočíva vo vzájomnej oddeliteľnosti inštitútu prístupu do distribučnej sústavy a inštitútu distribúcie elektriny. Odklon od tejto ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu súdmi nižšej

inštalácie podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. videl dovolateľ v tom, že inštitút prístupu do distribučnej sústavy nesprávne prepojili s inštitútom distribúcie, v dôsledku čoho dospeli k nesprávnemu právnomu posúdeniu o nepotrebnosti prístupu zo strany žalobcu ako výrobcu elektrickej energie. Dovolateľ trvá na tom, že prístupom do distribučnej sústavy sa v prípade výrobcu rozumie už samotné právo vpúšťať, t.j. dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy.

26. Ak Najvyšší súd SR dospel k záveru, že zmluva o prístupe uzatvorená v zmysle pôvodného zákona č. 656/2004 Z. z., napriek absencii dojednania o distribúcii, nie je v rozpore s platnou úpravou zákona o energetike č. 251/2012 Z. z. v žalovanom období, implicitne je možné z takéhoto právneho názoru Najvyššieho súdu SR vyvodiť záver, že distribúcia v zmysle pôvodného zákona č. 656/2004 Z. z. a rovnako ani v zmysle zákona o energetike č. 251/2012 Z. z. platného a účinného v žalovanom období, nebola a ani tohto času nie je nevyhnutnou súčasťou pre prístup výrobcu do distribučnej sústavy žalovaného.

27. Dovolateľ zdôraznil, že zo žiadneho zákonného ustanovenia ani autentického výkladu zákonodarcu obsiahnutého v dôvodovej správe k zákonu o energetike, a to dokonca ani pôvodného zákona o energetike č. 656/2004 Z. z. ako ani zákona o energetike č. 251/2012 Z. z. v znení platnom a účinnom v žalovanom období nevyplýva, že by prístup bez distribúcie neexistoval a že bez distribúcie by výrobca distribučnú sústavu žalovaného neužíval.

28. Nesprávny právny názor súdov nižšej inštalácie pri interpretácii pojmu „prístup do distribučnej sústavy“ vychádza z čisto formalistického jazykového výkladu odvíjajúceho sa výlučne z izolovaného výkladu zákonodarcom použitého názvu zmluvy pri formulácii dotknutej právnej normy. Dovolateľ považuje tento právny názor konajúcich súdov za striktné formalistický, nesprávny, nesledujúci vôľu zákonodarcu a účel prístupu do sústavy, ako aj absolútne odporujúci ustálenému právnomu názoru dovolacieho súdu.

29. Dovolateľ ďalej zdôraznil, že distribučná sústava žalovaného je zo strany žalobcu vo forme prístupu využívaná už v momente „vpustenia“ žalobcom vyrobenej elektriny do distribučnej sústavy žalovaného. To znamená, že prístupom do distribučnej sústavy je nevyhnutné rozumieť už samotné právo žalobcu dodávať vyrobenú elektrinu zo svojho výrobného zariadenia do distribučnej sústavy žalovaného. Rovnako ani zákon č. 251/2012 Z. z. v znení platnom a účinnom v žalovanom období, zákon č. 251/2012 Z. z. v aktuálne platnom a účinnom znení a ani pôvodný zákon č. 656/2004 Z. z., nikde v texte svojho normatívneho znenia, ako ani v dôvodových správach k nim nepodporujú výklad, ktorý by distribúciu subsumoval pod pojem prístup a zakotvoval nemožnosť prístupu výrobcu do sústavy bez distribúcie elektriny. Naopak, aj pôvodný zákon č. 656/2004 Z. z., za ktorého účinnosti vznikol prvotný vzájomný vzťah medzi stranami sporu (zariadenie žalobcu bolo uvedené do prevádzky v roku 2011), jednoznačne rozlišuje práva a povinnosti jednotlivých účastníkov na trhu s elektrinou, pričom medzi práva výrobcu elektriny neradí právo na distribúciu, ako ani právo uzatvoriť s prevádzkovateľom distribučnej sústavy zmluvu o distribúcii elektriny. Ak pôvodný zákon č. 656/2004 Z. z. nepriznával žalobcovi právo na distribúciu, ale zároveň mu ukladal povinnosť mať uzatvorenú zmluvu o prístupe, distribúcia nemôže byť nevyhnutnou súčasťou prístupu, tak ako to nesprávne konštatujú sudy nižšej inštalácie v napadnutých rozsudkoch, preto právne posúdenie vyslovené všeobecnými súdmi je potrebné považovať za nesprávne. Novelou nedošlo k zásahu do existujúcich vzťahov, ani k odňatiu existujúcich práv a povinností adresátov právnych noriem. Novela len explicitne deklaruje skutočnosti, ktoré z gramatickej formulácie predchádzajúcej právnej úpravy vyplývali len implicitne, a teda len odstraňuje výkladové rozpory dotknutých ustanovení zákona o energetike. Zákonodarcu novelou teda len potvrdzuje právny názor dovolacieho súdu, že žalobca službu prístupu do sústavy potrebuje a využíva.

30. Výrobca z obnoviteľných zdrojov energie je rovnako ako ostatní výrobcovia oprávnený zvoliť si sám svojho odberateľa ním vyrobenej elektriny a množstvo výrobcov z obnoviteľných zdrojov energie takúto možnosť aj využíva. Voľba žalobcu dodávať vyrobenú elektrinu spoločnosti žalovaného, ako svojmu jedinému zmluvnému partnerovi, bola dobrovoľným rozhodnutím samotného žalobcu preto, že táto možnosť bola pre žalobcu ekonomicky výhodnejšia.

31. Skutočnosť, že prístup a distribúcia sú navzájom oddelené služby vyplýva aj z cenových rozhodnutí ÚRSO, kde tarifa za prístup a distribúciu je zložená z dvoch častí, pričom prvou časťou je tarifa za prístup do sústavy, ktorá je účtovaná tak výrobcu, ako aj odberateľom a druhou časťou je tarifa za distribúciu, ktorá je účtovaná výlučne odberateľom, a to práve z dôvodu, že výrobcu distribúcia zo strany prevádzkovateľa nie je poskytovaná a výrobcovia službu distribúcie elektriny nevyužívajú. Prístup

do distribučnej sústavy a distribúcia sú dve navzájom oddelené služby, ktoré je možné objektívne od seba oddeliť, ktorú skutočnosť dokazuje aj to, že tieto služby si účastníci na trhu s elektrinou objednávajú osobitne a v mnohých prípadoch si účastníci na trhu s elektrinou objednávajú len jednu z uvedených služieb bez toho, aby si zároveň objednávali druhú.

32. Vo vzťahu k druhej položenej otázke dovolateľ uviedol, že posudzovaním platnosti právnych úkonov a naplnenia znakov skutkovej podstaty v zmysle § 39 OZ alebo v zmysle § 37 ods. 1 OZ sa dovolací súd, ako aj Ústavný súd SR vo svojej praxi v minulosti už viackrát zaoberali, pričom bola jednoznačne ustálená priorita výkladu v prospech platnosti právneho úkonu a odsúdenie prílišného formalizmu pri kladení nárokov na obsah zmluvy medzi súkromnoprávnymi subjektmi.

33. Súdny nižšej inštancie sa pri posudzovaní platnosti Zmluvy o prístupe a jej interpretácii nesprávnym právnym posúdením odchýlili od predmetného ustáleného právneho názoru a nižšie definovanej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľ mal za to, že súdy svoju činnosť zamerali na vyhľadávanie dôvodov neplatnosti posudzovaného právneho úkonu, v dôsledku čoho súd prvej inštancie dospel k záveru o neplatnosti posudzovaného právneho úkonu v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) z dôvodu umelo vykonštruovaného údajného „obchádzania zákona, resp. rozporu so zákonom“ a k súčasnému záveru o neplatnosti posudzovaného právneho úkonu v zmysle § 37 ods. 1 OZ z dôvodu umelo vykonštruovanej údajnej „nejasnosti, nezrozumiteľnosti a neurčitosti dohodnutia ceny“. Odvolací súd v bode 47. napadnutého rozsudku odobril správnosť právneho názoru súdu prvej inštancie a jeho právneho posúdenia. Sám sa v texte otázkou platnosti Zmluvy o prístupe a dôvodov jej prípadnej neplatnosti už vôbec nezaoberal.

34. Na podporu svojho názoru o preferencii platnosti právneho úkonu dovolateľ poukázal na Nález Ústavného súdu SR zo dňa 28. apríla 2014, sp. zn. IV. ÚS 15/2014, Nález Ústavného súdu SR zo dňa 22. novembra 2012, sp. zn.: IV. ÚS 340/2012, Nález Ústavného súdu SR zo dňa 3. júla 2008, sp. zn.: I. ÚS 242/07, Nález Ústavného súdu SR zo dňa 1. apríla 2015, sp. zn. I. ÚS 640/2014, Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. apríla 2009, sp. zn.: 5Cdo/205/2008, Rozhodnutie Ústavného súdu SR zo dňa 19. júna 2008, sp. zn.: I. ÚS 243/07, Nález Ústavného súdu SR zo dňa 11. októbra 2018, sp. zn.: II. ÚS 294/2018, Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 22. marca 2012, sp. zn.: 1Cdo/58/2010, Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 20. novembra 2013, sp. zn.: 4Cdo/119/2011, rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. októbra 2010, sp. zn.: 1Cdo/48/2009 (R číslo: 29/2011), Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. mája 2005, sp. zn.: 2Cdo/227/2004 (R číslo: 23/2014), Nález Ústavného súdu SR zo dňa 1. apríla 2015, sp. zn. I. ÚS 640/2014.

35. Súdny nižšej inštancie pri posudzovaní platnosti a interpretácii predmetnej Zmluvy o prístupe podľa dovolateľa opomenuli aplikáciu ust. § 266 ods. 1, 2 a 3 OBZ v spojení s ust. § 35 ods. 1 a 2 OZ, čím odmietli princíp priority výkladu v prospech platnosti zmluvy a aplikáciou prísneho formalizmu dospeli k nesprávnemu záveru o neplatnosti Zmluvy o prístupe, ktorým nesprávnym právnym posúdením sa odklonili od vyššie citovanej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

36. Vzhľadom na skutočnosť, že v napadnutých rozsudkoch súdov nižšej inštancie bola neplatnosť vyvodzovaná prioritne zo skutočnosti, že Zmluva o prístupe neobsahuje dojednanie o distribúcii (bod 79., 81., 86., 90., 91. a 93. rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s bodom 47. rozsudku odvolacieho súdu), dovolateľ trvá na tom, že takýmto právnym posúdením sa súdy nižšej inštancie dostali tiež do rozporu s právnym názorom Najvyššieho súdu SR, ktorý bol prezentovaný v uzneseniach vydaných v konaniach vedených pod sp. zn.: 3Obdo/18/2019, sp. zn.: 2Obdo/9/2019, sp. zn.: 2Obdo/15/2019, sp. zn.: 1Obdo/13/2019, sp. zn.: 1Obdo/18/2019, sp. zn.: 1Obdo/25/2019 a sp. zn.: 4Obdo/95/2018. Najvyšší súd SR v rámci svojej judikatúry zdôraznil, že zmluva o prístupe uzatvorená podľa pôvodného zákona č. 656/2004 Z. z. (napriek skutočnosti, že táto neobsahuje dojednanie o distribúcii) nie je priamo v rozpore so zákonom č. 251/2012 Z. z. a táto neodporuje novej právnej úprave. Ak Najvyšší súd SR dospel k záveru, že zmluva o prístupe uzatvorená v zmysle pôvodného zákona č. 656/2004 Z. z. napriek absencii dojednania o distribúcii, nie je v rozpore s platnou úpravou zákona o energetike č. 251/2012 Z. z. v žalovanom období, dovolateľ implicitne vyvodzuje záver, že distribúcia v zmysle pôvodného zákona č. 656/2004 Z. z. a rovnako ani v zmysle zákona o energetike č. 251/2012 Z. z. platného a účinného v žalovanom období, nebola a ani tohto času nie je nevyhnutnou súčasťou pre prístup výrobcu do distribučnej sústavy žalovaného.

37. Okrem odklonu konajúcich súdov od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu dovolateľ vzhľadom na uvedené odchýlenie aj od názoru vysloveného Ústavným súdom SR v jeho Náleze PL. ÚS

17/2014, a to konkrétne v konštatovaní obsiahnuté v bode 80. rozsudku súdu prvej inštancie, že: „Cena za takýto prístup však nebola a nie je určená žiadnym platným a účinným rozhodnutím Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, ani žiadnym všeobecne záväzným právnym predpisom“. V dôsledku uvedeného právneho posúdenia súd prvej inštancie v bode 80. svojho rozsudku súčasne konštatuje neplatnosť Zmluvy o prístupe z dôvodu „nejasnosti, nezrozumiteľnosti a neurčitosti dojednaní ceny“. Ústavný súd SR vo svojom Náleze PL. ÚS 17/2014 naopak skonštatoval, že spôsob výpočtu obsiahnutý v dotknutom ustanovení Vyhlášky je právne súladný a ústavne konformný.

38. Ústavný súd SR vo svojom Náleze PL. ÚS 17/2014 v súvislosti s ustanovením § 26 ods. 23 Vyhlášky o cenovej regulácii v elektroenergetike výslovne konštatuje, že: „nenašiel v stanovenom matematickom výpočte a stanovenej výnimke pre okruh výrobcov elektriny žiaden ústavný komponent alebo ústavnú záťaž, ktorá by odôvodňovala vyhlásiť aj ostatné časti § 26 ods. 23 vyhlášky o cenovej regulácii za nesúladné s konkrétnymi ústavnými normami či referenčnými zákonmi“, k čomu ďalej dodáva, že: „otázku všeobecných platieb za služby v oblasti elektroenergetiky nemožno považovať za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, ale za platby založené na trhovom mechanizme odplaty za poskytované služby/ dobrá (pripojenie a prístup do distribučných sústav)“.

39. Okrem už spomenutých dôvodov neplatnosti Zmluvy o prístupe dovolateľ upozornil aj na to, že súd prvej inštancie v bode 81. svojho napadnutého rozsudku konštatuje neplatnosť zmluvy o prístupe z dôvodu „rozporu so zákonom resp. jeho obchádzania“, t.j. dôvod neplatnosti v zmysle § 39 OZ (pričom je zrejmé, že nerozlišuje medzi dôvodom neplatnosti právneho úkonu z dôvodu rozporu so zákonom a dôvodom neplatnosti právneho úkonu z dôvodu obchádzania zákona a následne v bode 80. konštatuje neplatnosť tej istej zmluvy z dôvodu „nejasnosti, nezrozumiteľnosti a neurčitosti dojednaní ceny“, t.j. dôvod neplatnosti v zmysle § 37 ods. 1 OZ (pričom je zrejmé, že taktiež vôbec nerozlišuje medzi dôvodom neplatnosti právneho úkonu z dôvodu nezrozumiteľnosti a dôvodom neplatnosti právneho úkonu z dôvodu jeho neurčitosti).

40. Dovolateľ v rámci svojej argumentácie zotrval na neexistencii neplatnosti Zmluvy o prístupe z dôvodu „rozporu so zákonom resp. jeho obchádzania“, t.j. dôvod neplatnosti v zmysle § 39 OZ a neexistencii neplatnosti z dôvodu „nejasnosti, nezrozumiteľnosti a neurčitosti dojednaní ceny“, t.j. dôvod neplatnosti v zmysle § 37 ods. 1 OZ.

41. Zo skutkového stavu zisteného súdmi nižšej inštancie bolo zrejmé a medzi stranami sporu bolo nesporné, že hodnota maximálnej rezervovanej kapacity bola medzi stranami sporu dohodnutá v Zmluve o pripojení, a rovnako tiež v posudzovanej Zmluve o prístupe na hodnotu vo výške 990 kW. Dôraz dovolateľ kládol na to, že bez samotného prístupu by výrobcovi zo strany žalovaného nebolo umožnené maximálnu rezervovanú kapacitu aj reálne využívať, t.j. vpúšťať výrobcom vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného. Žalovaný má za to, že posudzovaná Zmluva o prístupe je zmluvou v zmysle § 26 ods. 5 zákona o energetike v spojení s § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike.

42. Ustálená súdna prax dovolacieho súdu obsiahnutá v náleze Ústavného súdu SR zo dňa 28. októbra 2014, sp. zn. I. ÚS 640/2014, uznesení Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. apríla 2009, sp. zn.: 5Cdo/205/2008, náleze Ústavného súdu SR zo dňa 19. júna 2008, sp. zn.: I ÚS 243/07, náleze Ústavného súdu SR zo dňa 14. júna 2018, sp. zn.: II. ÚS 294/2018, uznesení Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. marca 2012, sp. zn.: 1Cdo/58/2010, uznesení Najvyššieho súdu SR zo dňa 20. novembra 2013, sp. zn.: 4Cdo/119/2011 a rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. októbra 2010, sp. zn.: 1Cdo/48/2009 (R číslo: 29/2011) podľa dovolateľa formuje právny názor, že záver o neplatnosti právneho úkonu pre jeho neurčitosť alebo pre jeho nezrozumiteľnosť je opodstatnený len vtedy, ak pochybnosti o jeho obsahu sa nepodarilo odstrániť ani výkladom za použitia výkladových pravidiel stanovených všeobecne v § 35 ods. 2 a 3 OZ a pre obchodné záväzkové vzťahy tiež v § 266 OBZ.

43. Žalobca svoju vôľu užívať prístup do distribučnej sústavy, a teda vstúpiť do zmluvného vzťahu so žalovaným a za týmto účelom a uzatvoriť zmluvu o prístupe v súlade s právnym názorom Najvyššieho súdu SR obsiahnutým vo vyššie vymenovaných uzneseniach prejavil už v roku 2011 uvedením svojho výrobného zariadenia do prevádzky a rozhodnutím pôsobiť ako výrobca na otvorenom trhu s elektrinou.

44. Následne žalobca túto vôľu opakovane písomne potvrdil v posudzovanej písomne uzavretej Zmluve o prístupe v roku 2014. Vzhľadom ku skutočnosti, že žalobca naďalej dlhodobo pôsobí, ako výrobca na otvorenom trhu s elektrinou, z ktorej skutočnosti zjavne vyplýva vôľa žalobcu užívať distribučnú sústavu žalovaného a vstúpiť s ním do záväzkovoprávneho vzťahu. Vzhľadom na uvedené, nie je možné podľa názoru dovolateľa konštatovať, že vôľa žalobcu užívať distribučnú sústavu žalovaného a uzatvoriť

s ním za týmto účelom Zmluvu o prístupe, nie je daná.

45. Podľa dovolateľa Zmluva o prístupe obsahuje všetky náležitosti požadované zákonom pre platnosť právneho úkonu. Žalobca Zmluvu o prístupe uzatvoril slobodne, dobrovoľne a vážne s tým, že jej obsah je dostatočne jasný a zrozumiteľný a jednoznačným spôsobom upravuje práva a povinnosti zmluvných strán, neexistuje preto žiaden právny dôvod pre vyslovenie záveru súdom prvej inštancie potvrdeným odvolacím súdom o neplatnosti písomne uzatvorenej Zmluvy o prístupe medzi stranami sporu.

46. Na doplnenie dovolateľ uviedol, že žalobca pôsobil v žalovanom období a naďalej pôsobí na trhu s elektrinou ako výrobca elektriny, je pripojený do distribučnej sústavy žalovaného, žalovaný mu rezervuje maximálnu rezervovanú kapacitu v dohodnutom rozsahu 990 kW a v tomto rozsahu mu umožňuje užívať distribučnú sústavu žalovaného, v dôsledku čoho žalobca môže realizovať a aj realizuje dodávku ním vyrobenej elektriny prostredníctvom distribučnej sústavy žalovaného spoločnosti Východoslovenská energetika a.s., vôľa oboch strán sporu je z ich konania teda jednoznačne zrejmá.

47. Súd nižšej inštancie na vôľu strán sporu vyjadrenú tak písomne v texte posudzovanej Zmluvy o prístupe, ako aj konkludentne svojim aktívnym komisiívnym konaním vôbec neprihliadli, v rozpore s vyššie citovanými právnymi názormi dovolacieho súdu neaplikovali § 266 ods. 1, 2 ani 3 OBZ. a namiesto aplikácie zásady preferencie platnosti právnych úkonov a rešpektovania autonómie vôle strán sporu, zamerali svoju pozornosť na vyhľadávanie dôvodov neplatnosti posudzovanej zmluvy o prístupe, čím sa dostali do rozporu s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

48. V článku I. bod 1 Zmluva o prístupe jednoznačne obsahuje záväzok žalovaného umožniť žalobcovi prístup do regionálnej distribučnej sústavy a v článku I. bod 2. záväzok žalobcu zaplatiť žalovanému platbu za prístup do regionálnej distribučnej sústavy. Záver súdu prvej inštancie, že: „V tejto zmluve však nebola jasne, zrozumiteľne a určite dohodnutá cena - „platba za prístup do regionálnej distribučnej sústavy“, potvrdený aj odvolacím súdom, dovolateľ nepovažuje za správny.

49. Určitosť dojednania výšky platby za prístup a rovnako ani zrozumiteľnosť dojednania výšky platby za prístup nebola žiadnou zo sporových strán nikdy spochybňovaná, z ktorého dôvodu máme za to, že súdy nižšej inštancie ani neboli oprávnené sa výkladom dotknutých ustanovení Zmluvy o prístupe zaoberať a tieto vykladať v rozpore s jednoznačne existujúcou a písomne, ako aj konkludentne prejavenu vôľou oboch zmluvných strán, opakovane potvrdzovanou v celom žalovanom období vzájomným správaním sa oboch strán sporu.

50. Výška odplaty za prístup do distribučnej sústavy je regulovaná zo strany ÚRSO prostredníctvom jeho cenových rozhodnutí vydávaných periodicky v každom kalendárnom roku. Vzhľadom ku skutočnosti, že výška platby za prístup do distribučnej sústavy podlieha cenovej regulácii a s tým súvisiacim zmenám, nebolo možné, aby si strany v čase uzatvárania Zmluvy o prístupe dohodli výšku platby za prístup do distribučnej sústavy fixnou sumou, pretože v prípade takejto dohody strán sporu by muselo každoročne dochádzať k zmenám Zmluvy o prístupe za účelom jej zosúladenia s aktuálne platným a účinným cenovým rozhodnutím ÚRSO.

51. Položenie tretej právnej otázky dovolateľ odôvodnil poukazom na Nález PL. ÚS 17/2014, z ktorého vyplýva, že: „otázku všeobecných platieb za služby v oblasti elektroenergetiky nemožno považovať za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, ale za platby založené na trhovom mechanizme odplaty za poskytované služby/ dobrá (pripojenie a prístup do distribučných sústav)“. Z uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 3Obdo/18/2019, sp. zn.: 2Obdo/9/2019, sp. zn.: 2Obdo/15/2019, sp. zn.: 1Obdo/13/2019, sp. zn.: 1Obdo/18/2019, sp. zn.: 1Obdo/25/2019 a sp. zn.: 4Obdo/95/2018 je zrejmé, že povinnosti prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy umožniť výrobcovi elektriny prístup do sústavy, zodpovedá právo prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy požadovať od výrobcu elektriny odplatu za takúto poskytnutú službu, na ktorej skutočnosti podľa Najvyššieho súdu SR nemení nič ani zmena právnej úpravy.

52. Súd nižšej inštancie preto nesprávne právne posúdili samotnú povahu platby za prístup do distribučnej sústavy, v dôsledku čoho v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu konštatovali bezodplatnosť žalovaným žalobcovi poskytovanej a žalobcom počas celého žalovaného obdobia užíanej služby prístupu do distribučnej sústavy žalovaného.

53. Dovolateľ sa stotožnil s názorom vysloveným Najvyšším súdom SR v rámci ustálenej rozhodovacej praxe v tom, že odplata za prístup do sústavy predstavuje synalagmatickú odplatu jedného súkromného subjektu voči druhému súkromnému subjektu, teda za žalobcom užívanú distribučnú sústavu žalovaného, ako aj s tým súvisiacich služieb poskytovaných zo strany žalovaného.

54. Z európskych právnych predpisov, vnútroštátnych právnych predpisov a rovnako, ani zo samotného Nálezu PL. ÚS 17/2014, ako ani zo záverov Najvyššieho súdu SR v jeho uzneseniach sp. zn.: 3Obdo/18/2019, sp. zn.: 2Obdo/9/2019, sp. zn.: 2Obdo/15/2019, sp. zn.: 1Obdo/13/2019, sp. zn.: 1Obdo/18/2019, sp. zn.: 1Obdo/25/2019 a sp. zn.: 4Obdo/95/2018 nevyplýva, že užívanie distribučnej sústavy by malo byť bezodplatné a že žalovanému za poskytovanie možnosti užívať distribučnú sústavu a služby žalovaného s tým súvisiace, nevzniká nárok na žiadnu odplatu a uvedené nevyplýva ani zo všeobecných súkromnoprávných predpisov.

55. Závery všeobecných súdov o bezodplatnosti prístupu do distribučnej sústavy žalovaného a neexistencii nároku žalovaného na odplatu za poskytované služby prístupu žalobcovi v prípade, ak medzi stranami sporu neexistuje zmluva o prístupe a distribúcii v zmysle § 26 ods. 5 zákona o energetike, napriek skutočnosti, že k reálnemu poskytnutiu služieb zo strany žalovaného v prospech žalobcu došlo a tento ich dlhodobo užíval, a to ani titulom bezdôvodného obohatenia sa žalobcu, považuje dovolateľ za formalistické a v rozpore s právnym názorom Ústavného súdu SR v Náleze PL. ÚS 17/2014, ako aj názorom dovolacieho súdu obsiahnutým v jeho ustálenej rozhodovacej praxi.

56. Za právne nesúladne považuje dovolateľ, aby všeobecné súdy dospeli na jednej strane k záveru o neplatnosti Zmluvy o prístupe v akejkoľvek forme, a teda neexistencii platného právneho titulu na úhradu platieb za prístup a na strane druhej zároveň k záveru, že napriek neplatnosti Zmluvy o prístupe žalobca distribučnú sústavu žalovaného, vrátane služieb žalovaného s tým súvisiacich užíval oprávnene a bezodplatne, a vylúčili tak aplikáciu inštitútu bezdôvodného obohatenia sa na konanie žalobcu, čím deklarovali bezodplatnosť žalovaným poskytovaných služieb.

57. V súvislosti so štvrtou formulovanou právnou otázkou dovolateľ argumentoval, že súd prvej inštancie po vyhodnotení neplatnosti Zmluvy o prístupe konštatoval oprávnenosť pohľadávok žalobcu na vrátenie platieb za prístup do distribučnej sústavy žalovaného ako platieb „z právneho dôvodu, ktorý odpadol“, pričom odvolací súd vyvodil oprávnenosť žalobcom uplatnených pohľadávok ako platieb „bez právneho dôvodu“. Nakoľko konajúce súdy dôsledne nerozlišovali medzi jednotlivými skutkovými podstatami bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 ods. 2 OZ, dostali sa do rozporu s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Týmto je podľa dovolateľa daná prípustnosť jeho dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.. Za týmto účelom dovolateľ upriamil pozornosť na rozsudok Najvyššieho súdu SR zn. R 26/1975, R 1/1979, R 25/1986, Rc 13/2002, Rc 28/2006, rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 15. decembra 2005, sp. zn. 4Cdo/237/2005 (R 37/2007), rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Cdo/96/95.

58. Vzhľadom ku skutočnosti, že plnenia zo záväzkového vzťahu medzi stranami sporu boli poskytované nielen zo strany žalobcu žalovanému (v podobe úhrad odplaty za prístup do sústavy), ale tiež zo strany žalovaného žalobcovi (v podobe umožnenia realizácie práva na prístup do sústavy, a teda umožnenia užívania distribučnej sústavy žalovaného žalobcovi), bolo zo strany všeobecných súdov nevyhnutné vysporiadať sa nielen s otázkou následkov (ne)existencie právneho dôvodu žalobcom poskytovaných plnení, ale tiež s otázkou následkov (ne)existencie právneho dôvodu žalovaným poskytovaných a žalobcom prijímaných a užívaných protiplnení.

59. Ak odvolací súd, aj súd prvej inštancie, bez bližšieho odôvodnenia ich úvahy, popierajú existenciu akéhokoľvek platného právneho titulu, ktorý by oprávňoval žalobcu na užívanie distribučnej sústavy žalovaného, je potrebné dospieť k záveru, že distribučná sústava žalovaného bola zo strany žalobcu užívaná z neplatného právneho úkonu, a teda právnym dôvodom pre žalovaným prijaté platby musí byť záväzkovoprávny vzťah z titulu bezdôvodného obohatenia sa žalobcu na úkor žalovaného v zmysle § 457 a nasl. OZ, a to užívaním distribučnej sústavy žalovaného z neplatného právneho titulu.

60. Užívanie distribučnej sústavy v podobe prístupu žalobcom a prijímanie odplaty za toto užívanie žalovaným sú dve navzájom prepojené synalagmatické práva strán sporu, ktorým zodpovedajú rovnako prepojené synalagmatické povinnosti strán sporu v podobe povinnosti žalovaného umožniť žalobcovi prístup do distribučnej sústavy a povinnosti žalobcu uhrádzať žalovanému za umožnenie realizácie jeho práva na prístup do sústavy primeranú odplatu.

61. Vo vzťahu k piatej právnej otázke dovolateľ upozornil na to, že zväčšenie majetku na strane žalovaného predstavuje základnú podstatnú obsahovú náležitosť inštitútu bezdôvodného obohatenia, a rovnako apeloval na subsidiaritu inštitútu bezdôvodného obohatenia vo vzťahu k inému právnemu titulu vzniku žalovanej pohľadávky.

62. Vzhľadom ku skutočnosti, že zo skutkového stavu je jednoznačne zrejmé, že v období roku 2015

neboli zo strany žalobcu voči žalovanému realizované žiadne dobrovoľné úhrady, a teda majetok žalovaného sa žiadnym spôsobom nezväčšil a na strane žalovaného nenastal žiaden majetkový prospech, neboli splnené základné znaky skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 ods. 1 a 2 OZ. V prípade, ak súdy nižšej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia priznali žalobcovi, napriek vyššie uvedenému, ním uplatnené pohľadávky titulom bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 ods. 1 a 2 OZ, dostali sa takýmto postupom do rozporu s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, čím je daný dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

63. Dovolateľ upriamil pozornosť na rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, kde bolo konštatované uplatnenie nárokov titulom bezdôvodného obohatenia ako „ultima ratio“. Uvedené vyplýva napr. z uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 21. decembra 2010, sp. zn. 2Cdo/48/2010, R 1/1979, ako aj R 25/1986.

64. Ak medzi účastníkmi existuje osobitný záväzkový vzťah, z ktorého vyplýva (v prípade posúdenia jeho platnosti a oprávnenosti uplatneného nároku) pre jednu zo zmluvných strán povinnosť na určité peňažné plnenie, nemožno vyvodit' povinnosť tej istej zmluvnej strany na ďalšie peňažné plnenie z titulu bezdôvodného obohatenia (R 1/1979 ako aj R 25/1986).

65. Nakoľko pohľadávky žalobcu zaniknuté započítaním s pohľadávkami žalovaného na úhradu odplaty za užívanie distribučnej sústavy žalovaného zo strany žalobcu, ktorých splnenia sa tento za obdobie roku 2015 domáha, vznikli z osobitného zmluvného vzťahu, nebola zo strany odvolacieho súdu, ako ani súdu prvej inštancie dodržaná subsidiarita inštitútu bezdôvodného obohatenia. Takéto právne posúdenie právneho titulu žalobcom uplatneného žalobného nároku nie je správne, čím sa odvolací súd dostal aj pri takomto posúdení do rozporu s vyššie citovanou ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu v otázke subsidiarity možnosti uplatnenia inštitútu bezdôvodného obohatenia, čo považoval dovolateľ za spôsobilé založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

66. Vo vzťahu k šiestej položenej právnej otázke týkajúcej sa posúdenia hmotnoprávnych účinkov derogačného Nálezu Ústavného súdu SR PL. ÚS 17/2014 dovolateľ videl prípustnosť dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p., nakoľko bola v rámci rozhodovacej praxe dovolacieho súdu rozhodovaná rozdielne s rôznymi právnymi závermi.

67. Dovolateľ uviedol rozhodnutia, v ktorých boli konštatované hmotnoprávne účinky derogačného nálezu Ústavného súdu SR ex tunc, konkrétne nález Ústavného súdu SR zo dňa 11. októbra 2006, sp. zn.: PLz. ÚS 1/2006, nález Ústavného súdu SR zo dňa 8. júna 2006, sp. zn.: I. ÚS 51/2006 a nález Ústavného súdu SR zo dňa 14. júna 2006, sp. zn.: II. ÚS 72/2006. Hmotnoprávne účinky derogačného nálezu Ústavného súdu SR ex nunc boli konštatované v uznesení Ústavného súdu SR 04.04.2018, sp. zn.: PL. ÚS 4/2018, náleze Ústavného súdu SR zo dňa 11. januára 2006, sp. zn.: III. ÚS 24/2006, náleze Ústavného súdu SR zo dňa 6. decembra 2006, sp. zn.: II. ÚS 40/2006, náleze Ústavného súdu SR zo dňa 28. apríla 1998, sp. zn.: PL. ÚS 13/98, náleze Ústavného súdu SR zo dňa 20. mája 2009, sp. zn.: PL.ÚS 17/08 a uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. apríla 2009, sp. zn.: 6Obdo/11/2009.

68. Pri posudzovaní hmotnoprávnych účinkov derogačného nálezu Ústavného súdu SR dovolateľ považoval za potrebné rozlišovať medzi ich aplikáciou na: (i) práva a povinnosti vzniknuté v súlade s napadnutou právnou úpravou, ktoré už boli dobrovoľne splnené v čase pred vydaním derogačného nálezu Ústavného súdu SR a na (ii) práva a povinnosti vzniknuté v súlade s napadnutou právnou úpravou, ktoré sa majú plniť až v čase po vydaní derogačného nálezu Ústavného súdu SR. Dovolateľ zastáva názor, že v prípade povinností, ktoré boli v čase vydania derogačného nálezu Ústavného súdu SR už splnené, či už nútene, alebo dobrovoľne, sa týchto účinky derogačného Nálezu PL. ÚS 17/2014 nedotýkajú. Ústavný súd SR vo svojom zjednocujúcom stanovisku sp. zn.: PL.z 1/06 posudzoval iný právny aj skutkový stav, než aký je predmetom tohto sporu, preto jeho závery nemôžu byť podľa dovolateľa aplikované analogicky na predmet sporu. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolateľ trvá na tom, že derogačný Nález PL. ÚS 17/2014, o nesúlade časti napadnutého ustanovenia § 26 ods. 23 Vyhlášky o cenovej regulácii, nemôže mať v posudzovanom právnom spore účinky do minulosti - ex tunc, ako mu priznáva odvolací súd spolu so súdom prvej inštancie. Týmto dovolateľ uzavrel, že účinky predmetného Nálezu PL. ÚS 17/2014 možno aplikovať výlučne do budúcnosti, tzn. ex nunc.

69. Právny názor súdov nižšej inštancie o účinkoch Nálezu PL. ÚS 17/2014 ex tunc (späťne) k momentu vzniku dotknutej právnej normy s odkazom na zjednocujúce stanovisko ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2006-4 považoval dovolateľ za nesprávny. Vo vzťahu k uvedenému dovolateľ namietal aj

existenciu vady zmätočnosti podľa ust. § 420 písm. f/ C.s.p., nakoľko v napadnutom rozhodnutí nie sú obsiahnuté úvahy, akými sa sudy nižšej inštancie riadili pri konštatovaní účinkov derogačného Nálezu PL. ÚS 17/2014.

70. Dovolateľ mal za to, že dôsledkom derogačného nálezu ústavného súdu nie je neplatnosť právneho predpisu, ale jeho nezáväznosť pre protiústavnosť. Uviedol, že retroaktívny účinok derogačného nálezu ústavného súdu ex tunc, presadený súdmi nižšej inštancie, je spojený so stratou platnosti, kde sa vyžaduje neaktivita normotvorcu, ktorý nechá 6-mesačnú lehotu márne uplynúť. Ďalej tvrdil, s ohľadom na formuláciu ust. § 125 ods. 3 ústavy, že prijatie novej právnej úpravy v ústavou stanovenej 6-mesačnej lehote je spôsobilé zvrátiť prípadné účinky nálezu pôsobiace ex tunc. V danom prípade však nedošlo k zániku platnosti napadnutého ustanovenia vyhlášky márnym uplynutím lehoty na jej zosúladienie s dotknutými ustanoveniami ústavy, nakoľko ÚRSO splnilo povinnosť zosúladiť napadnutú právnu normu v súlade so závermi Nálezu PL. ÚS 17/2014 v zákonom stanovenej lehote.

71. K namietanému právnemu posúdeniu hmotnoprávnych účinkov derogačného nálezu ústavného súdu v prípade horizontálneho vzťahu strán sporu uviedol, že je nevyhnutné posudzovať prioritne povahu právneho vzťahu, ktorý je predmetným nálezom ústavného súdu (PLz. ÚS 1/06-) dotknutý. Poukazoval na to, že postavenie subjektov, ktorých sa napadnuté zákonné ustanovenia a následné posudzovanie hmotnoprávnych účinkov týkali, nebolo v prípade nálezu sp. zn. PL. ÚS 38/03-89 a naň nadväzujúceho zjednocujúceho stanoviska PLz. ÚS 1/2006-4 rovnocenné, ako to je v prípade daného sporu. V uvedenej veci na jednej strane vystupoval subjekt verejnej správy, vystupujúci v postavení nadradenosti voči druhému dotknutému subjektu.

72. Dovolateľ aplikáciu záverov zjednocujúceho stanoviska sp. zn. PLz. ÚS 1/2006-4, pri vyhodnocovaní hmotnoprávnych účinkov Nálezu PL. ÚS 17/2014 týkajúceho sa čisto súkromnoprávneho vzťahu medzi dvomi subjektmi súkromného práva ako podnikateľskými subjektmi, nepovažuje za správne. Mal za to, že takýmto postupom by sa priznala neprimeraná ochrana práv jednej skupine subjektov súkromného práva na úkor druhej skupiny subjektov súkromného práva, a že pri uplatňovaní účinkov Nálezu PL. ÚS 17/2014 zo strany súdu prvej inštancie malo byť na súkromnoprávnu povahu dotknutého právneho vzťahu prihliadané a mali byť z jeho strany dodržané princípy právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, súčasťou čoho je i zákaz retroaktívneho pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení.

73. K dovolaniu žalovaného sa žalobca nevyjadril.

74. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C.s.p.“)], po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný, v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpený podľa § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

75. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku.

76. Podľa ustanovenia § 419 C.s.p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia expressis verbis vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C.s.p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

77. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie je ďalej odôvodnené § 421 ods. 1 C.s.p., teda tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.) a právnou otázkou, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1

písm. c/ C.s.p.).

78. Podľa § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

79. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C.s.p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C.s.p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C.s.p., má viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

80. Podľa § 428 C.s.p., dovolateľ musí v dovolaní popri všeobecných náležitostiach podania uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

81. Podľa § 431 ods. 1 C.s.p., dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

82. Podľa § 432 ods. 1 C.s.p., dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ods. 2).

83. V posudzovanom prípade dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

84. Relevantné znaky, ktoré charakterizujú procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. sú - zásah súdu do práva na spravodlivý súdny proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Právo na spravodlivý súdny proces predstavuje možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov. Vyššie citované ustanovenie § 420 písm. f/ C.s.p. zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnejmu rámcu, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky.

85. Vady v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. videl dovolateľ v tom, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a rovnako ani rozhodnutie súdu prvej inštancie nie sú dostatočne odôvodnené, pretože sa v nich konajúce súdy nevysporiadali s argumentáciou žalovaného týkajúcou sa výkladu pojmu „prístup do sústavy“ a výkladu ust. § 2 písm. a) bod 12.2 zákona o energetike, právneho posúdenia formálnych a obsahových náležitostí dohody strán sporu o prístupe do distribučnej sústavy žalovaného, interpretácie a aplikácie § 26 ods. 5 zákona o energetike, § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, platnosti písomnej Zmluvy o prístupe uzavretej medzi stranami sporu a s tým súvisiace argumenty týkajúce sa právneho titulu užívania distribučnej sústavy žalobcom, a teda aj pohľadávok žalovaného, výkladu pojmu „prístup do sústavy“ a s tým spojenej vôle a úmyslu zákonodarcu. Vzhľadom na uvedené sú rozhodnutia všeobecných súdov podľa dovolateľa nepreskúmateľné a arbitrárne.

86. Pokiaľ žalovaný v dovolaní namieta nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR zo dňa 13. novembra 2018, sp. zn. III. ÚS 314/2018, uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR pod č. 47/2018, ktorého právna veta znie: „Odvolací súd je povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku“. V bode 35 odôvodnenia predmetného nálezu ÚS SR konštatoval, že „absencia vysporiadania sa s podstatnými tvrdeniami sťažovateľa uvedenými v odvolaní v napadnutom rozsudku krajského súdu je tak závažným nedostatkom tohto rozhodnutia, ktorého intenzita sama o sebe zakladá porušenie sťažovateľom namietaného základného práva podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR, i práva podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“)“.

87. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie vykazuje znaky nepreskúmateľnosti rozhodnutia, nakoľko neobsahuje zásadné vysvetlenie - zdôvodnenie k niektorým podstatným námietkam žalovaného uvedeným v priebehu súdneho konania.

88. Dovolací súd poukazuje na ust. § 387 ods. 3 C.s.p., podľa ktorého odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie (táto povinnosť však neznamená povinnosť súdu stotožniť sa so stanoviskom strany alebo jej právnymi názormi, je však potrebné so stanoviskami strán sporu prednesenými ku skutočnostiam, ktoré sú pre rozhodnutie sporu podstatné, argumentačne sa vysporiadať). Odvolací súd sa musí taktiež v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami a námietkami uvedenými v odvolaní.

89. V danom prípade rozhodnutie súdu prvej inštancie a ani rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje adekvátne odôvodnenie ohľadne argumentov týkajúcich sa výkladu pojmu „prístup do sústavy“, výkladu ust. § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike, právneho posúdenia formálnych a obsahových náležitostí dohody strán sporu o prístupe do distribučnej sústavy žalovaného, interpretácie a aplikácie § 26 ods. 5 zákona o energetike, § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike. Výkladom pojmu „prístup do sústavy“, ktorý pojem je kľúčovým pojmom zo strany žalovaného pre posúdenie skutočného užívania distribučnej sústavy žalobcom, sa však súdy nižšej inštancie nezaoberali a len bez akéhokoľvek bližšieho odôvodnenia svojho právneho názoru bez prihliadnutia na vôľu zákonodarcu obsiahnutú v jednotlivých časových verziách zákona o energetike a dôvodových správach k nim súd prvej inštancie v bode 82. svojho rozsudku iba stroho konštatoval, že: „...žalobca pre splnenie svojich povinností výrobcu elektriny nepotreboval prístup do distribučnej sústavy žalovaného a nemal dôvod využívať túto sústavu“. Ani z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva, že by sa bližšie zaoberal výkladom pojmu „prístup do sústavy“, iba v bode 47. napadnutého rozsudku konštatoval správnosť právnych záverov súdu prvej inštancie.

90. Najvyšší súd konštatuje, že oba súdy nižšej inštancie sa nezaoberali kľúčovými argumentmi vo vzájomnom prepojení so zisteným skutkovým stavom, resp. nedostatočným spôsobom sa vyjadrili k argumentom žalovaného zastávajúceho odlišný právny názor ohľadne posudzovanej veci, pričom je povinnosťou súdu sa argumentačne vysporiadať so stanoviskom strany ohľadne podstatných skutočností pre rozhodnutie vo veci samej. Keďže dovolateľ vo vzťahu k pojmu „prístup do sústavy“, nenamieta iba jeho nedostatočné odôvodnenie oboma súdmi nižšej inštancie, ale aj nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. spočívajúce v nesprávnej interpretácii vyššie uvedeného pojmu, najvyšší súd odkazuje aj na svoje nižšie podrobnejšie odôvodnenie týkajúce sa zároveň aj uplatnenej vady zmätočnosti z dôvodu jej vzájomného prelínania sa s namietaným nesprávnym právnym posúdením (prvá a druhá právna otázka vymedzená dovolateľom).

91. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dal čiastočne žalovanému za pravdu a konštatuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu odvolacieho súdu, a to v časti, v ktorej sa odvolací súd v spojení so súdom prvej inštancie nevysporiadal so všetkými jeho relevantnými argumentmi a námietkami (uvedené v bode 85. tohto rozhodnutia dovolacieho súdu), a preto je potrebné ho z uvedených dôvodov považovať (v okolnostiach rozhodovaného sporu) za nepreskúmateľné v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalovaného ako strany sporu na spravodlivý proces. Dôsledkom tohto nesprávneho postupu súdu je založenie vady zmätočnosti rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p.

92. Záver dovolacieho súdu o existencii niektorej z väd zmätočnosti (vadou uvedenou pod písm. f/ ust.

§ 420 C.s.p.), ktorou bolo poznačené konanie na odvolacom súde, rovnako ako konanie pred súdom prvej inštancie automaticky neznamená, že by bola vylúčená možnosť, aby dovolací súd pristúpil aj k skúmaniu namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci a s tým spojeného riešenia právnych otázok. Už v uznesení Najvyššieho súdu SR zo dňa 11. decembra 2018, sp. zn. 3Obdo/34/2018, vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu vyslovil záver, že posudzovanie prípustnosti dovolania aj podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je efektívne a opodstatnené vzhľadom na základné zásady súdneho konania, a to zásady hospodárnosti a rýchlosti, a iba takýmto postupom dovolacieho súdu dochádza v plnej miere k naplneniu ústavného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy (viď aj uznesenie ústavného súdu sp. zn. Plz. ÚS 1/2018). Existencia vyššie uvedenej vady zmätočnosti nebráni v rozhodovanej veci dovolaciemu súdu skúmať dovolací dôvod podľa § 432 C.s.p., rešpektujúc právo strán sporu na súdnu ochranu, a predovšetkým zohľadňujúc zásady hospodárnosti, rýchlosti a efektívnosti súdneho konania. Preto dovolací súd pristúpil aj k posúdeniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ C.s.p. a k posúdeniu dovolaťom vymedzených právnych otázok, pri vyriešení ktorých sa mal odvolací súd podľa žalovaného dopustiť nesprávneho právneho posúdenia.

93. Z dovolania je zrejmé, že dovolaťel' vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania okrem ust. § 420 písm. f/ C.s.p. aj z ust. § 421 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), a právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

94. Dovolaťel' odôvodnil prípustnosť svojho dovolania vo vzťahu k otázke

č. 1/ až 5/ ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., pri ktorých riešení sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

95. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C.s.p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolaťom (porovnaj § 432 C.s.p.). Pokiaľ dovolaťel' vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C.s.p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolaťel' sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolaťom označenej právnej otázky, a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

96. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež napr. v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolaťel': a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

97. Dovolací súd za relevantnú otázku pre rozhodnutie vo veci (kľúčovú) považuje právne posúdenie existujúceho zmluvného vzťahu - Zmluvy o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/171 zo dňa 15. januára 2014 (ďalej len „Zmluva o prístupe“), nakoľko súd prvej inštancie prioritne riešil platnosť Zmluvy o prístupe, pričom dospel k záveru ohľadne jej neplatnosti, z dôvodu absencie dojednania distribúcie odvolávajúc sa na Nález PL. ÚS 17/2014. Zároveň má za to, že k predmetnej právnej otázke v čase rozhodovania odvolacieho súdu (30. januára 2020) neexistovala ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, teda nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu táto právna otázka vyriešená, čím je založená prípustnosť podaného dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

98. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že o dovolaní podanom z vyššie uvedeného nesprávneho právneho posúdenia rozhodol Najvyšší súd SR dňa 20. novembra 2019 vo veci sp. zn. 3Obdo/18/2019, dňa 19. februára 2020 vo veci sp. zn. 1Obdo/18/2019, dňa 30. apríla 2020 vo veci sp. zn. 2Obdo/15/2019, dňa 5. marca 2020 vo veci sp. zn. 1Obdo/13/2019, dňa 31. marca 2020 vo veci sp. zn.

2Obdo/9/2019, dňa 19. februára 2020 vo veci sp. zn. 1Obdo/25/2019, dňa 29. apríla 2020 vo veci sp. zn. 4Obdo/95/2018, t.j. pred podaním dovolania dňa 16. júna 2020, kedy už bola dovolateľom nastolená otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená.

99. Zhodný názor, ako v rozhodnutiach uvedených v bode 98. tohto rozhodnutia, Najvyšší súd SR vyjadril aj vo svojich následných rozhodnutiach, zo dňa 28. júla 2022 vo veci sp. zn. 5Obdo/35/2020, zo dňa 20. septembra 2022 vo veci sp. zn. 1Obdo/40/2020 a zo dňa 19. augusta 2022 vo veci sp. zn. 4Obdo/20/2021, vydaných po podaní dovolania žalovaného v predmetnom spore. Dovolací súd sa stotožňuje s právnym posúdením vysloveným vo vyššie uvedených rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR (rovnako tak v) a nevidí dôvod sa od neho odchýliť.

100. V týchto dovolaciach konaniach vedených pred Najvyšším súdom SR boli vydané rozhodnutia v obdobných veciach, tzn. súdne konania boli vedené na základe žalôb výrobcov elektrickej energie smerujúcich voči PRDS o vydanie bezdôvodného obohatenia - sumy zodpovedajúcej žalovaným vyúčtovanej platbe za prístup do distribučnej sústavy výrobcom elektriny na základe ust. § 26 ods. 23 Vyhlášky. Týmito rozhodnutiami dovolacie senáty zrušili rozhodnutia súdov nižšej inštancie, ktorými bol prevádzkovateľ distribučnej sústavy zaviazaný na plnenie. Tieto rozhodnutia boli podrobené aj ústavnoprávnemu prieskumu, kedy Ústavný súd SR odmietol uznesením zo dňa 24. marca 2022, č. k. III. ÚS 167/2022-25, sťažnosti sťažovateľov (výrobcov elektrickej energie) ako zjavne neopodstatnené.

101. Dovolací súd uvádza, že platnosť právneho úkonu možno posudzovať s ohľadom na okolnosti, existujúce v čase jeho uskutočnenia. A teda, ak právny úkon, ktorý v čase jeho uskutočnenia zodpovedal všetkým zákonným požiadavkám a bol preto platný, sa v dôsledku skutočností, ktoré nastali po jeho vzniku, nemôže stať dodatočne neplatným a naopak (rovnako aj rozhodnutie sp. zn. 1MOBdoV/16/2006). Pokiaľ ide o obsah právneho úkonu, ustanovenie § 35 ods. 2 OZ predpokladá, že o obsahu právneho úkonu môže vzniknúť pochybnosť z hľadiska jeho určitosti, alebo zrozumiteľnosti, a pre tento prípad zákon formuluje výkladové pravidlá, ktoré ukladajú súdu povinnosť tieto pochybnosti odstrániť výkladom založeným na tom, že okrem jazykového vyjadrenia právneho úkonu slovné (nie len konkludentne podľa § 35 ods. 3 OZ) podrobiť skúmaniu i vôľu, resp. úmysel konajúcich osôb.

102. Zo zhodných tvrdení strán sporu vyplýva, že zmluva o pripojení bola uzavretá za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., pričom súd prvej inštancie vo svojom rozsudku uviedol, že Zmluva o pripojení žiadateľa o pripojenie do distribučnej sústavy č. MZ_ZoP/2010/64 bola uzavretá dňa 19. októbra 2010. Následne za účinnosti zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike uzatvoril žalobca so žalovaným dňa 15. januára 2014 Zmluvu o prístupe užívateľa sústavy do regionálnej distribučnej sústavy pre odovzdávacie miesto č. ZPV/2014/171, ktorej predmetom bol záväzok žalovaného umožniť žalobcovi prístup do distribučnej sústavy v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity definovaného odovzdávacieho miesta a záväzok žalobcu zaplatiť žalovanému platbu za prístup do regionálnej distribučnej sústavy definovanú v zmluve (čl. I. Zmluvy o prístupe). V zmysle čl. II bol dohodnutý záväzok žalobcu zaplatiť žalovanému mesačný poplatok za prístup do distribučnej sústavy vo výške podľa príslušných platných a účinných rozhodnutí ÚRSO a všeobecne záväzných právnych predpisov, a to na základe vystavenej faktúry PRDS. Z Čl. VII ods. 1 Zmluvy o prístupe vyplýva, že PRDS sa zaviazal touto zmluvou umožniť prístup do regionálnej distribučnej sústavy prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy s výnimkou prípadu „vyššej moci“ alebo okolností nezávislých na vôli PRDS.

103. Súd nižšej inštancie dospeli k právnemu názoru spočívajúceho v tom, že v konaní nebolo preukázané, že by medzi žalobcom a žalovaným bola uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny s obsahovými náležitosťami podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike a v súlade s Nálezom PL. ÚS 17/2014, pričom Zmluvu o prístupe označili za neplatnú z dôvodu rozporu, resp. obchádzania zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie nesúhlasil s tvrdením žalovaného, že aj Zmluva o prístupe môže byť právnym základom pre účtovanie platieb, pretože žalovaný ako prevádzkovateľ regionálnej distribučnej sústavy sa v nej zaviazal pre žalobcu ako užívateľa umožniť prístup do regionálnej distribučnej sústavy v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity odovzdávacieho miesta podľa čl. 3 tejto Zmluvy o prístupe a za podmienok dohodnutých v Zmluve o prístupe po splnení technických a obchodných podmienok prevádzkovateľa RDS a žalobca sa zaviazal zaplatiť prevádzkovateľovi platbu za prístup do regionálnej distribučnej sústavy (čl. 1). Predmetom Zmluvy o prístupe nebol tretí prvok, ktorým je záväzok prevádzkovateľa distribučnej sústavy prepraviť pre účastníka trhu s elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzené výškou rezervovanej kapacity (distribúcia elektriny).

104. Podľa § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike sa na účely tohto zákona rozumie všeobecne prístupom do sústavy alebo do siete prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, pričom prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo využívať sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity.

105. Podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny sa zaväzuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy rezervovať dohodnutú distribučnú kapacitu, umožniť prístup do sústavy a prepraviť pre účastníka trhu s elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzené výškou rezervovanej kapacity, vrátane služieb spojených s používaním prenosovej sústavy, a účastník trhu s elektrinou sa zaväzuje zaplatiť cenu za poskytnutie distribučných a súvisiacich služieb.

106. Podľa § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike výrobca elektriny má právo uzatvoriť zmluvu o prístupe do sústavy, ak spĺňa technické podmienky a obchodné podmienky prístupu do sústavy.

107. Zo Zmluvy o prístupe (č.l. 51 a nasl. spisu) je zrejmé, že strany sporu sa dohodli, že predmetom tejto zmluvy je záväzok žalovaného umožniť žalobcovi za podmienok ďalej dohodnutých v zmluve prístup zariadenia na výrobu elektriny do distribučnej sústavy žalovaného po splnení technických a obchodných podmienok žalovaného. Zmluva o prístupe obsahuje dohodu zmluvných strán o práve výrobcu na prístup do sústavy, o hodnote rezervovanej kapacity (990 KW), ako aj o možnosti zabezpečenia distribúcie. Zmluva o prístupe bola uzatvorená na dobu neurčitú. V Zmluve o prístupe bola upravená rezervovaná kapacita odberu. Žalobca si musel byť pri podpise tejto zmluvy vedomý, že podniká v regulovanom odvetví s regulovanou cenotvorbou, a preto nebolo nutné žalobcu osobitne poučovať o vydaní cenového rozhodnutia a poplatku zavedeného za prístup v zmysle platnej a účinnej Vyhlášky.

108. Dovolací súd upriamuje pozornosť na Nález PL. ÚS 17/2014, a to konkrétne na bod 21.5. jeho rozhodnutia, v rámci ktorého uviedol, že „povinnosť výrobcov elektriny uhrádzať určité platby (ceny) za prístup do distribučnej sústavy vzniká v zmysle § 26 ods. 5 v spojení s § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Uzatvorenie tejto zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy je fakultatívnou možnosťou (právom) výrobcu elektriny [na rozdiel od zmluvy o pripojení do distribučnej sústavy, uzatvorenie ktorej je povinnosťou výrobcu elektriny v zmysle § 27 ods. 2 písm. a/ zákona o energetike]“. Z uvedeného vyplýva, že Ústavný súd v súvislosti so zmluvou o prístupe použil iba slovné spojenie „zmluva o prístupe“ do distribučnej sústavy, pričom neuvádza aj „o distribúcii“ a odkazuje na vyslovene na znenie ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, podľa ktorého výrobca elektriny má právo uzatvoriť zmluvu o prístupe do sústavy, ak spĺňa technické podmienky a obchodné podmienky prístupu sústavy. Z uvedeného je zrejmé, že vyššie uvedené ustanovenie nehovorí o distribúcii. Najvyšší súd v tejto spojitosti zdôrazňuje, že podstatou Nálezu PL. ÚS 17/2014 bolo, aby na úhradu odplaty za prístup do distribučnej sústavy existoval relevantný právny titul iný ako samotné ustanovenie § 26 ods. 3 Vyhlášky o cenovej regulácii v elektroenergetike, pričom za takýto relevantný právny titul Ústavný súd označuje zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy žalovaného (bod 21.5.), nie ako zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Rovnako tiež v Náleze PL. ÚS 17/2014 neuvádza, že predmetná zmluva musí obsahovať dojednaný záväzok distribúcie elektriny. Zaoberal sa len povinnosťou výrobcov elektriny uhrádzať určité platby (ceny) za prístup do distribučnej sústavy na základe § 26 ods. 5 v spojení s § 27 ods. 1 písm. b/ zákona č. 251/2012 Z. z. a výslovne pomenúva takúto zmluvu ako zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy. V ďalšom dovolací súd konštatuje, že Ústavný súd sa v Náleze PL. ÚS 17/2014 nezaoberal podstatnými náležitosťami zmluvy o prístupe a nestanovoval taxatívny výpočet týchto zmlúv v zmysle zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike.

109. Dovolací súd pri riešení tejto otázky poukazuje aj na viaceré rozhodnutia v obdobných veciach - na súdne konania vedené na základe žalôb výrobcov elektrickej energie o vydanie bezdôvodného obohatenia - sumy zodpovedajúcej žalovaným vyúčtovanej platbe za prístup do distribučnej sústavy výrobcom elektriny na základe ust. § 26 ods. 23 Vyhlášky, a to najmä na rozhodnutia sp. zn. 3Obdo/18/2019, sp. zn. 1Obdo/18/2019, sp. zn. 2Obdo/15/2019 a sp. zn. 1Obdo/13/2019. Týmito rozhodnutiami dovolacie senáty zrušili rozhodnutia súdov nižšej inštalácie, ktorými bol žalovaný (prevádzkovateľ distribučnej sústavy) zaviazaný na plnenie. Tieto rozhodnutia boli podrobené aj ústavnoprávnemu prieskumu, kde ústavný súd odmietol uznesením č. k. III. ÚS 167/2022-25 zo dňa 24. marca 2022 sťažnosti sťažovateľov (výrobcov elektrickej energie) ako zjavne neopodstatnené. Avšak je nutné podotknúť, že

vo vyššie uvedených konaniach išlo o odlišnú právnu situáciu, nakoľko sa jednalo o záväzkové vzťahy, ktoré boli medzi prevádzkovateľom distribučnej siete a výrobcami uzatvorené počas účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike, a to najmä z povinnosti výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy (§ 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z.) a zodpovedajúcej povinnosti prevádzkovateľa sústavy uzatvoriť s výrobcom elektriny zmluvu o prístupe a zmluvu o pripojení k sústave (§ 24 ods. 2 písm. h/ zákona č. 656/2004 Z. z.).

110. Dotknutým právnym predpisom, s ktorým má byť posudzovaná Zmluva o prístupe v zmysle právnych záverov súdov nižšej inštancie o neplatnosti Zmluvy o prístupe uzatvorenej medzi žalobcom ako výrobcom elektriny a žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy pre obchádzanie zákona o energetike, je ustanovenie § 26 ods. 5 zákona o energetike, v spojení s § 2 písm. a/ bod 12.2 a § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, vo vzťahu k právnemu záveru, či je možné uzavrieť platnú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, na podklade ktorej bude prevádzkovateľ distribučnej sústavy oprávnený žiadať od výrobcu elektriny zaplatenie platby za prístup, bez dojednania o distribúcii elektriny. Keďže s druhou právnou otázkou nastolenou dovolateľom, ktorú dovolací súd posúdil ako kľúčovú v predmetnom spore, úzko súvisí prvá právna otázka týkajúca sa výkladu pojmu „prístup do distribučnej sústavy“, najvyšší súd posúdil obe právne otázky v ich vzájomnej prepojenosti.

111. Prv než dovolací súd pristúpi k samotnému posúdeniu dovolateľom nastolenej druhej právnej otázky, na základe ktorej najvyšší súd konštatuje prípustnosť, ale aj dôvodnosť dovolania žalovaného podaného v tejto časti, poukazuje na potrebu správneho výkladu dotknutého ustanovenia § 26 ods. 5 zákona o energetike, v spojení s § 2 písm. a/ bod 12.2 a § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, a to predovšetkým s prihliadnutím na účel zákona o energetike a sledovaný úmysel zákonodarcu vyjadrený v dôvodovej správe, aby sa predišlo striktnému a príliš formalistickému výkladu právnych noriem zo strany súdov nižšej inštancie, ku ktorému došlo aj v danom prípade. Ohľadne toho dáva najvyšší súd do pozornosti nález Ústavného súdu SR zo dňa 4. mája 2010, sp. zn. III. ÚS 72/2010, ktorým ústavný súd vyslovil právny názor, že: „v súvislosti s výkladom a aplikáciou príslušných právnych predpisov musí súd prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania. Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu. Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov ktorá zahŕňa aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov, je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálnemu zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu“. Pri výklade niektorého ustanovenia právneho predpisu nemožno dbať len na jazykový, či gramatický výklad. Podstatnú úlohu zohráva aj teologický výklad. V dôsledku tohto dovolací súd súhlasí so žalovaným, že pri výklade zákonného ustanovenia je potrebné sa pýtať na zámer zákonodarcu, ktorý daným ustanovením sledoval berúc do úvahy vôľu a úmysel strán sporu.

112. Pri posúdení druhej otázky o neplatnosti Zmluvy o prístupe uzatvorenej medzi žalobcom ako výrobcom elektriny a žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy bolo podľa dovolacieho súdu nevyhnutné sa zaoberať výkladom pojmov „prístup do distribučnej sústavy“ a „distribúcia elektriny“, nakoľko pre finálne posúdenie prejednávaneho prípadu dané pojmy predstavujú podstatnú skutočnosť, pričom strany sporu sa ohľadne uvedeného názorovo nezhodli. Legálna definícia pojmu (v žalovanom období) „prístup do distribučnej sústavy“ je obsiahnutá v ust. § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike, na základe ktorého sa ním rozumie právo využívať sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity (právo „vpúšťať“ do distribučnej sústavy výrobcov vyrobenú elektrinu). Podľa § 2 písm. b/ bodu 4 zákona o energetike sa distribúciou elektriny rozumie preprava elektriny distribučnou sústavou na časti vymedzeného územia na účel jej prepravy odberateľom elektriny. Vyššie uvedené pojmy predstavujú dve navzájom oddelené služby, ktoré je možné objektívne od seba oddeliť, ktorú skutočnosť dokazuje aj to, že tieto služby

si účastníci na trhu s elektrinou objednávajú osobitne a v mnohých prípadoch si účastníci na trhu s elektrinou objednávajú len jednu z uvedených služieb bez toho, aby si zároveň objednávali druhú. Ani z formulácie výkladu pojmu „prístup“ v Náleze PL. ÚS 17/2014 (bod 21.1.) nie je možné vyvodiť, že distribúcia je priamo súčasťou prístupu. Jeho konštatovanie len potvrdzuje, že prístupom sa rozumie právo „vpúšťať“ vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného, nie právo vpúšťať a

prepravovať vyrobenú elektrinu. Z ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike vyplýva, že citovaný zákon upravuje nielen zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny (§ 26 ods. 5), ale aj zmluvu o prístupe do sústavy. Z rozhodnutí súdov nižšej inštancie však vyplýva, že primárne sa zaoberali aplikáciou § 26 ods. 5 zákona o energetike v spojení s § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike, avšak opomenuli aplikáciu ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike. Ich porovnaním je možné podľa dovolacieho súdu konštatovať, že ust. § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. sa vzťahuje na všetkých účastníkov trhu (výrobcov aj odberateľov), kým § 27 ods. 1 zákona č. 251/2012 Z. z. sa týka len výrobcov. Prístupom je potrebné rozumieť už samotné právo žalobcu dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného, do ktorej je výrobca pripojený, pričom je na voľbe a uvážení výrobcu, či toto svoje právo využije, alebo nie. Zatiaľ čo distribúcia, ako taká, nie je predmetom dohody žalovaného s výrobcami (teda aj žalobcom), ale výhradne s odberateľmi, nakoľko spôsob distribúcie a platba za distribúciu je náležitosťou práve vzťahov s odberateľmi elektriny. Z daného dôvodu nie je možné považovať distribúciu za súčasť a nevyhnutnú podmienku prístupu pre účastníka trhu s elektrinou v postavení výrobcu elektriny. Predmetný názor, že prístup a distribúcia sú navzájom oddelené služby vyplýva aj z cenových rozhodnutí ÚRSO, ktorý rozlišuje tarifu za prístup do sústavy (účtovaná tak výrobcom a odberateľom) a tarifa za distribúciu (účtovaná výlučne odberateľom).

113. Dovolený súd ohľadne správnej interpretácie vyššie uvedených pojmov podotýka, že pri výklade právnej normy je nevyhnutné skúmať aj genézu zákona, vôľu a zámer sledovaný zákonodarcom. V tejto spojitosti dovolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR zo dňa 14. decembra 2021, sp. zn. III. ÚS 257/2020. Tento v bode 41. nálezu, konštatoval omyl konajúcich súdov pokiaľ právny vzťah medzi výrobcom elektrickej energie a prevádzkovateľom distribučnej ústavy posudzovali podľa zákona č. 251/2012 Z. z., hoci na základe písomnej zmluvy o pripojení vznikol právnym vzťah počas platnosti a účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. V bode 47. ústavný súd uviedol, „že medzi sťažovateľom a žalobcami nebolo v konaní pred všeobecnými súdmi sporné, že žalobcovia ako výrobcovia elektriny dodávajú elektrinu do distribučnej sústavy a že distribúcia elektriny medzi sťažovateľom a žalobcami dojednaná nebola. V tomto smere v konečnom dôsledku nemožno úplne opomenúť ani zákon č. 309/2018 Z. z., ktorým s účinnosťou od 1. januára 2019 došlo k novelizácii zákona č. 251/2012 Z. z. V zmysle § 2 písm. a) bodu 12.2 zákona č. 251/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2019 sa na účely tohto zákona rozumie všeobecne prístupom do sústavy alebo do siete prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, pričom prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo využívať distribučnú sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity, a ak ide o výrobcu elektriny, prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy. Podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2019 zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny sa zaväzuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy rezervovať distribučnú kapacitu, umožniť prístup do sústavy a v prípade účastníka trhu s elektrinou iného, ako výrobcu elektriny aj prepraviť pre účastníka trhu s elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzené výškou rezervovanej kapacity vrátane služieb spojených s používaním prenosovej sústavy a účastník trhu s elektrinou sa zaväzuje zaplatiť cenu za prístup a cenu za poskytnutie distribučných služieb a súvisiacich služieb“. V bode 48. konštatoval, že „dôvodová správa k zákonu č. 309/2018 Z. z. okrem iného uvádza: „Spresňuje sa definícia prístupu do sústavy z dôvodu doterajšieho rôzneho výkladu tejto definície. Spresnenie sa týka výroby elektriny vo vzťahu k jej dodávaniu do sústavy tak, že dodávanie elektriny do sústavy sa viaže na prístup do sústavy“, a tiež „Upresňuje sa zákonná definícia zmluvy o prístupe a distribúcii elektriny tak, aby bolo jednoznačne definované, že výrobca elektriny užíva legálne distribučnú sústavu, ak má uzatvorený zmluvný typ „zmluva o prístupe a distribúcii elektriny“, ktorá nemusí nutne obsahovať aj predmet zmluvy distribúciu elektriny, ak túto službu výrobca elektriny nevyužíva. Doterajšia definícia uvedené obsahovala len implicitne.“ Novelizácia tak de facto nespochybňuje koncepciu právnej úpravy vymedzenej v minulosti v zákone č. 656/2004 Z. z., ktorý v jeho § 21 podmieňoval vznik práva výrobcu elektriny pripojiť zariadenie na výrobu elektriny k sústave splnením technických a obchodných podmienok prístupu a pripojenia do sústavy (v konaniach medzi sťažovateľom a žalobcami pred všeobecnými súdmi existencia pripojenia žalobcov do distribučnej sústavy spochybňovaná nebola, pozn.), ukladal výrobcovi elektrickej energie povinnosť uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy, nie však povinnosť dojednaná o distribúcii elektriny. Ústavný súd tiež pre úplnosť

dodáva, že zákonom č. 309/2018 Z. z. [§ 27 ods. 2 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2019] došlo k zakotveniu povinnosti výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny s prevádzkovateľom sústavy, ak výrobca elektriny dodáva elektrinu do sústavy, teda obdobne, ako to bolo za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., ktorý ustanovoval povinnosť výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení do sústavy“. Dovolací súd súčasne považuje za potrebné poukázať aj na prechodné ustanovenia § 96f ods. 1 obsiahnuté v zákone č. 251/2012 Z. z. účinného od 01.01.2019, v zmysle ktorého zmluvy uzatvorené medzi prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľom distribučnej sústavy a výrobcou elektriny do 31. decembra 2018, ktorých predmetom je umožnenie prístupu výrobcu elektriny do prenosovej sústavy alebo distribučnej sústavy, sa považujú za zmluvy podľa § 26 ods. 4 alebo ods. 5, aj keď neobsahujú záväzok prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo distribučnej sústavy prepraviť príslušné množstvo elektriny. Účastníci zmlúv sú povinní uviesť uzatvorené zmluvy do súladu s týmto zákonom do 31. marca 2019.

114. Prihliadnuc na spomenuté ustanovenia zákona o energetike dovolací súd má za to, že sudy nižšej inštancie bez bližšieho odôvodnenia dospeli k nesprávnemu právnomu názoru, keď mali za to, že užívaním distribučnej sústavy a bez prepravy, resp. distribúcie nemôže dochádzať k užívaniu distribučnej sústavy zo strany žalobcu. Záver, že prístup bez distribúcie nemôže existovať je nesprávny. V tomto smere sa dopustili nesprávnej interpretácie pojmu „prístup do distribučnej sústavy“ a „distribúcia elektriny“ vo vzťahu k subjektu žalobcu v postavení výrobcu elektriny. Súdmí nižšej inštancie použitý výklad pojmu „prístup do distribučnej sústavy“ považuje dovolací súd za formalistický, jazykový výklad bez bližšieho zamyslenia sa nad účelom predmetného zákonom použitého pojmu, úmyslom zákonodarcu a zmyslom celej právnej normy. Dané pojmy zároveň dovolací súd považuje za kľúčové aj pre samotné posúdenie ne/platnosti Zmluvy o prístupe.

115. Vo vzťahu k tretej otázke dovolateľa týkajúcej sa posúdenia otázky (ne)odplatnosti žalovaným žalobcovi poskytovanej služby prístupu do distribučnej sústavy žalovaného

a s tým súvisiacej vzájomnej synalagmatickej previazanosti plnení oboch strán sporu dovolací súd poukazuje na obsah Zmluvy o prístupe (č. l. 51 a nasl.) čl. II, v zmysle ktorého bol dohodnutý záväzok žalobcu zaplatiť žalovanému mesačný poplatok za prístup do distribučnej sústavy vo výške podľa príslušných platných a účinných rozhodnutí ÚRSO a všeobecne záväzných právnych predpisov, a to na základe vystavenej faktúry prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy (ďalej aj ako „PRDS“). V tejto spojitosti dovolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 20. novembra 2019, sp. zn. 3Obdo/18/2019, vydaného pred napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu zo dňa 30. januára 2020, z ktorého vyplýva záver o tom, že výška odplaty za prístup do distribučnej sústavy nemusí byť v zmluve explicitne upravená, keď uzavrel, že prevádzkovatelia distribučných sústav majú právo na odplatu voči výrobcou elektriny, ktorí dodávajú elektrinu do ich distribučnej sústavy, a to aj napriek tomu, že medzi výrobcou elektriny a prevádzkovateľom distribučnej sústavy nebola uzavretá osobitná písomná zmluva o prístupe, a teda medzi nimi neexistovala žiadna výslovná dohoda o cene za poskytovanie prístupu (bod 23.3. odôvodnenia).

116. S účinnosťou od 01.01.2014 došlo k zmene regulačného rámca na základe Vyhlášky č. 221/2013 Z. z., ktorá odbremenila koncových odberateľov elektriny tým, že časť nákladov na prevádzku distribučnej sústavy preniesla na výrobcov zavedením platby za prístup do sústavy, tzv. G-komponentu. Cena teda nebola určovaná rozhodnutím žalovaného, ale cenovou vyhláškou ÚRSO, a teda vyplývala priamo zo všeobecných právnych predpisov a cenových rozhodnutí (vyhláška ÚRSO č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v energetike v znení neskorších predpisov a cenové rozhodnutie ÚRSO č. 0015/2014/E, zo dňa 21. novembra 2013, ktorým určil pre regulovaný subjekt tarify za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny a podmienky ich uplatnenia na obdobie od 1. januára 2014 do 31. decembra 2014, čím stanovil 12 mesačnú rezervovanú kapacitu na celý rok 2014).

117. Platby tvoriace predmet konania sú platbami za prístup do distribučnej siete vo výške upravenej regulátorom, ktorými zákonodarca stanovil náklady udržiavania sústavy v prevádzkyschopnom stave. Z uvedeného vyplýva, že prijaté platby za prístup do distribučnej sústavy žalovaného boli úhradou nákladov udržiavania distribučnej siete v prevádzkyschopnom stave. Ak by žalobca zmluvu o prístupe neuzavrel, užíval by distribučnú sústavu bez právneho dôvodu, v dôsledku čoho by vznikalo na jeho strane bezdôvodné obohatenie na úkor vlastníka distribučnej sústavy.

118. Dovolací súd ohľadne vyjadrenia ceny v Zmluve o prístupe uvádza, že z citácie ustanovení Vyhlášky, na ktoré súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku poukazuje v kontexte s jeho vyššie citovaným právnym názorom je zrejmé, že súd prvej inštancie sa snaží predostrieť právnú úvahu o tom, že ÚRSO síce bolo právnymi predpismi oprávnené určovať spôsob výpočtu maximálnej ceny a tarify za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny, avšak nebolo oprávnené určovať spôsob výpočtu maximálnej ceny a tarify za prístup

do distribučnej sústavy a spôsob výpočtu maximálnej ceny a tarify za distribúciu elektriny.

Tu však dovolací súd dáva do pozornosti, že súdmi nižšej inštancie predstretý výklad ustanovení § 2 a 3 Vyhlášky o cenovej regulácii sa javí ako účelovo reštriktívny a v rozpore

so samotným účelom dotknutých právnych predpisov, nakoľko z gramatického výkladu použitia spojky „a“ obsiahnutej tak v ustanovení § 2 písm. e) ako aj § 3 písm. e) Vyhlášky

o cenovej regulácii, ktorá je zlučovacou spojkou, je zrejmé, že táto spája dve samostatné skutočnosti, ktoré môžu ale nevyhnutne nemusia vždy tvoriť jeden ucelený celok. Je nelogické, aby práve predpisy oprávňovali ÚRSO na cenovú reguláciu prístupu do distribučnej sústavy

a distribúcie elektriny a zároveň vylučovali jeho oprávnenie na cenovú reguláciu prístupu

do distribučnej sústavy alebo cenovú reguláciu distribúcie elektriny. Zároveň z vyhlášky

o cenovej regulácii ustanovenia § 26 ods. 23 vyplýva, že obsahuje výslovne spôsob matematického výpočtu platby za prístup do distribučnej sústavy výrobcom elektriny, ktorý mechanizmus výpočtu bol одобrený aj zo strany Ústavného súdu SR v Náleze PL. ÚS 17/2014. Tvrdenie súdov nižšej inštancie, že vyhláška ÚRSO o cenovej regulácii v elektroenergetike stanovuje len cenu za prístup a distribúciu, bez možnosti stanoviť samotnú cenu za prístup, teda nie je možné považovať za právne súladné, a to ani s Nálezom PL. ÚS 17/2014.

119. Keďže žalobca prístup v rozhodnom období využíval, teda vpúšťal vyrobenú energiu do distribučnej sústavy, a to najprv na základe uzatvorenej dohody medzi stranami za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. a následne na základe písomne uzatvorenej Zmluvy o prístupe na základe § 27 ods. 1 písm. b/ zákona č. 251/2012 Z. z., v súlade s Nálezom PL. ÚS 17/2014, žalobcovi vznikla povinnosť platiť poplatok za prístup do distribučnej siete žalovaného. Jedná sa o odplatu za užívanie distribučnej sústavy žalovaného, a s tým súvisiacej žalovaným žalobcovi opakovane a pravidelne dlhodobu poskytovanú službu, ktorá služba je žalovaným žalobcovi poskytovaná

na podnet samotného žalobcu a v jeho prospech za účelom výkonu podnikateľskej činnosti žalobcu a dosahovania zisku.

120. S ohľadom na vyššie uvedené najvyšší súd konštatuje, že súdy nižšej inštancie sa dopustili nesprávnej interpretácie a aplikácie ust. § 26 ods. 5, § 27 ods. 1 písm. b/, § 96 ods. 7-9 zákona č. 251/2012 Z. z., keď konštatovali, že Zmluva o prístupe nemohla byť platne uzatvorená, ak neobsahovala zároveň aj dojednanie „distribúcie elektriny“, ako jej podstatnej náležitosti, v dôsledku čoho vyslovili záver o jej neplatnosti pre obchádzanie zákona o energetike a výrobcovi elektriny, ako aj z dôvodu nezrozumiteľného a neurčitého spôsobu určenia ceny v danej zmluve.

121. Dovolací súd ešte pre úplnosť dodáva, že ak by aj prijatý záver súdmi nižšej inštancie o neplatnosti Zmluvy o prístupe uzavretej podľa zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike

bol považovaný za správny, uvedené by sa netýkalo povinnosti uhrádzať žalovanému platby

za prístup, nakoľko daná povinnosť žalobcovi vznikla už na základe Zmluvy o pripojení

zo dňa 7. marca 2011, ktorú mali podľa zhodného tvrdenia strán sporu uzavrieť za účinnosti zákona č.

656/2004 Z. z., a to v spojitosti s právnym názorom najvyššieho súdu vyjadreným v jeho uznesení, sp.

zn. 3Obdo/18/2019, podľa ktorého „v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z. nebolo možné, aby výrobca

elektriny uzatvoril s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluvu o pripojení do

distribučnej sústavy bez toho, aby súčasne neuzatvoril aj zmluvu o prístupe (resp., aby táto zmluva

nebola súčasťou zmluvy o pripojení). Bez uzatvorenia zmluvy o prístupe - ktorú zákon č. 656/2004 Z. z.

priamo vyžadoval - by nemohol výrobca elektriny pôsobiť na trhu s elektrinou, keďže by nespĺňal

zákonnú podmienku priamo vyplývajúcu z ustanovenia § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z.

Zjednodušene povedané, aby mohol výrobca elektriny (t.j. žalobca) vyrábať elektrinu a dosahovať zisk z

predmetu svojej činnosti,

ako základného znaku podnikania, musel rešpektovať zákonnú úpravu a splniť všetky podmienky

stanovené zákonom č. 656/2004 Z. z. vrátane uzavretia zmluvy o prístupe

a o pripojení k sústave so žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy. Následne

sa výrobca elektriny nemôže s úspechom brániť tvrdením, že jeho vôľou (resp. úmyslom) nebolo uzavrieť zmluvu o prístupe, keďže táto je obsiahnutá už v tom, že chcel, ako výrobca pôsobiť na otvorenom trhu s elektrinou, s ktorým je spojené splnenie všetkých zákonných podmienok (resp. povinností)“. Vzhľadom na uvedené žalobcovi vznikla povinnosť uhrádzať žalovanému platby za prístup už na základe Zmluvy o pripojení

zo dňa 7. marca 2011, pričom následne uzavretie Zmluvy o prístupe danú povinnosť len potvrdilo.

122. Ohľadne štvrtej právnej otázky nastolenej dovolateľom spočívajúcej v nesprávnej aplikácii ustanovenia § 451 ods. 2 OZ na predmet sporu a opomenutia aplikácie § 457 OZ a piatej právnej otázky týkajúcej sa zväčšenia majetku na strane žalovaného, ako základnej podstatnej obsahovej náležitosti inštitútu bezdôvodného obohatenia a subsidiarity inštitútu bezdôvodného obohatenia vo vzťahu k inému právnomu titulu vzniku žalovanej pohľadávky, ktorých prípustnosť dovolateľ vyvodzoval z ust. § 421 ods. 1 písm. a/, dovolací súd poznamenáva, že dovolateľ by mal v dovolaní v zmysle hore uvedeného dovolacieho dôvodu: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Tento dôvod prípustnosti sa viaže na ustálenú judikáciu najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

123. K takto nastoleným otázkam (č. 4. a č. 5.) najvyšší súd konštatuje, že na ich riešení odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie. Kľúčovou otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, bolo konštatovanie neexistencie dohody o prístupe medzi žalobcom a žalovaným, a s tým spojenej nedôvodnosti uhrádzania platieb za prístup žalovanému. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na vyššie uvedených záveroch, možno preto uzavrieť, že takto dovolateľom položené otázky nepredstavovali kľúčové otázky, na základe ktorých by odvolací súd postavil svoje rozhodnutie - neboli teda pre jeho právne závery otázkami podstatnými. Tu dovolací súd ešte uvádza, že pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej - a teda aj pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale výlučne záver súdu rozhodujúceho o jej dovolaní. Tieto sú aj vzhľadom na vyššie vyslovený záver dovolacieho súdu pre rozhodnutie o dovolaní žalovaného irelevantné.

124. Vo vzťahu k šiestej právnej otázke, ktorá sa týkala posúdenia hmotnoprávných účinkov derogačného Nálezu PL. ÚS 17/2014, dovolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR zo dňa 14. decembra 2021, sp. zn. III. ÚS 257/2020, ktorý v bode 49. odôvodnenia skonštatoval, že Nález PL. ÚS 17/2014 dopadá len na situácie, kde zmluvný základ pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy absentuje. Zhodne aj v uznesení Ústavného súdu SR zo dňa 24. marca 2022, sp. zn. III. ÚS 167/2022, bolo konštatované, v bode 21., že právne závery Nálezu PL. ÚS 17/2014 sa na právny vzťah medzi sťažovateľmi a žalovaným nevzťahujú, nakoľko bola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy, a teda Nález PL. ÚS 17/2014 dopadá len na právnu úpravu, no nie na vzťah strán založený zmluvou. S ohľadom na uvedené preto Nález PL. ÚS 17/2014 na rozhodovaný spor nedopadá, nakoľko nemožno dospieť k záveru, že by medzi žalobcom a žalovaným nebola uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy.

125. Vzhľadom na to, že dovolateľ dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení druhej právnej otázky dovolacím súdom doposiaľ nevyriešenej (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.) a zároveň dôvodne namietal aj nesprávne právne posúdenie ohľadne prvej a tretej právnej otázky (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. - odklon odvolacieho súdu od uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 20. novembra 2019, sp. zn. 3Obdo/18/2019), pričom rozhodnutie bolo postihnuté aj vadou zmätočnosti, najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.).

126. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie v jeho vyhovujúcom výroku (§ 449 ods. 2 C.s.p.) a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej

inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 C.s.p.).

127. V ďalšom konaní sú súdy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a aj odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C.s.p.).

128. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

129. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok